

SISUKORD

1	Ainevaldkond „Keel ja kirjandus“	3
1.1	Üldalused	3
1.2	Valdkonnapädevus Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete õpetamise eesmärk põhikoolis on:	3
1.3	Ainevaldkonna õppeainete arvestuslik maht	4
1.4	Ainevaldkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming	4
1.5	Ainevaldkonnasisese lõimingu põhialus on:	5
1.6	Õppe kavandamine ja korraldamine	7
1.7	Hindamine	8
2	Eesti keele õppimisel I kooliastmes hinnatakse õpilase:	9
3	Eesti keele õppimisel II ja III kooliastmes hinnatakse õpilase:	9
3.1	Keeleõpetuses on suurem osakaal:	9
3.2	Kirjanduse õpitulemusi hinnatakse :	10
4	Õppekeskkond	11
5	Eesti keel 1.klass.....	13
6	Eesti keel 2.klass.....	19
7	Eesti keel 3.klass.....	24

8	Eesti keel 4. klass.....	29
9	Eesti keel 5.klass.....	33
10	Eesti keel 6. klass.....	37
11	Eesti keel 7.klass.....	44
12	Eesti keel 8.klass.....	51
13	Eesti keel 9.klass.....	56
14	Kirjandus	62
15	Kirjandus 5. klass	65
16	Kirjandus 6.klass	70
17	Kirjandus 7. klass	79
18	Kirjandus 8.klass	86
19	Kirjandus 9.klass	94

1 Ainevaldkond „Keel ja kirjandus“

1.1 Üldalused

1.2 Valdkonnapädevus Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete õpetamise eesmärk põhikoolis on:

- kujundada õpilastes eakohane keele- ja kirjanduspädevus, mis tähendab suutlikkust tajuda keelt ja kirjandust kui rahvusliku, riikliku ja iseenda identiteedi alust, mõista erinevaid kirjandustekste ning nende tähtsust Eesti ja maailma kultuuriloos.
- Keele- ja kirjanduspädevus hõlmab teadmisi ja oskusi, kujundamaks keele- ja kultuuriteadlikku inimest, kes käitub nii suulises kui ka kirjalikus suhtluses verbaalsele ja sotsiaalsele kontekstile vastavalt.

Keele- ja kirjandusõpetusega taotletakse, et põhikooli lõpuks omandab õpilane järgmised valdkonnapädevused:

- austab keelt kui kultuuri kandjat ja vahendajat, hindab seda kui avaliku suhtluse vahendit, väärtustab eesti rahvuskirjandust ja rahvapärimust ning keelelist ja kultuurilist mitmekesisust;
- saavutab keeleteadlikkuse, arvestab kultuuris välja kujunenud keelekasutus- ja suhtlustavasid, teadvustab keeleoskust õpioskuste alusena ning identiteedi osana;
- loeb, esitab ning kirjutab eri tüüpi ja liiki tekste, analüüsib tekstide keelekasutust, ülesehitust ja vormistust, väljendab end selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- leiab, hindab kriitiliselt ning kasutab eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, austab intellektuaalomandit;
- mõistab ilukirjandusteose kunstilisi väärtusi, analüüsib ja tõlgendab eri tüüpi ning eri žanris tekstide ülesehitust, väljendust ja sisu;
- omandab lugemisharjumuse, väärtustab lugemist, kujundab loetu põhjal oma esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi, rikastab mõtte- ja tundemaailma, täiendab enda keele- ja kultuuriteadmisi.

1.3 Ainevaldkonna õppeainete arvestuslik maht

Ainevaldkonna kohustuslikud õppeained on eesti keel ja kirjandus . Eesti keelt õpitakse 1.–9. klassis, kirjandust 5.–9. klassis.

Ainevaldkonna õppeainete nädalatundide maht on kooliastmete kaupa järgmine:

- I kooliaste eesti keel 19 tundi
- II kooliaste eesti keel 11 tundi, kirjandus 4 tundi
- III kooliaste Eesti keel 6 tundi, kirjandus 6
- Ainevaldkonna õppeainete nädalatundide jaotus kooliastmete sees ja õppesisu klasside kaupa määratakse kindlaks kooli õppekavas arvestusega, et eesti keele ja kirjanduse õpitulemused ning kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud oleksid saavutatavad.

1.4 Ainevaldkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming

- Põhikooli keele- ja kirjandusõpetust ühendab eesmärk tundma õppida, osata ja vallata loomulikku keelt, mis on mõtete ja tunnete vahendaja, kultuurilise, riikliku ja iseenda identiteedi kandja ning rahvuskultuuri vundament.
- Keeleoskus kõnes ja kirjas on inimese mõtlemis- ja tundevoime kujunemise, intellektuaalse arengu ja sotsialiseerumise alus.
- Eesti keele valdamine Eestis on hariduslik vajadus, mis on eduka ja jätkusuutliku õppimise eeldus kõikides õppeainetes.
- Ainevaldkonna õppeainetes omandab õpilane keele- ja kirjandusteadmisi, arendab lugemis-, kirjutamis- ja suhtlusoskusi, et kasvada põhikooli lõpuks teadlikuks, aktiivseks ja vastutustundlikuks lugejaks, kirjutajaks ja suhtlejaks.
- Ainevaldkonna õppeained toetavad õpilase keele- ja kirjanduspädevuse kujunemist, identiteediloomet ning sotsiaalset ja kultuurilist arengut.
- Õpilane on võimeline eetilisi norme, olusid ja partnerit arvestades suhtlema, motiveeritult ja teadlikult õppima ja tegutsema.
- 1.–4. klassis arendatakse eesti keele õppes kõiki keeleõpetuse osaoskusi, esmajoones suhtlus-, lugemis- ja tekstiloomeoskust ning õigekeelsust eri tekstiliikide, sealhulgas ilukirjandustekstide lugemise, jutustamise ja kirjutamise kaudu.

- Alates 5. klassist on eesti keel ja kirjandus eri õppeained, mida seob tekstikeskne ja žanriteadlik käsitlusviis ning kõikide keeleõpetusoskuste mitmekülgne ja tasakaalustatud arendamine.
- Eesti keele kui teise keele õpe lähtub Euroopa keeleõppe raamdokumendi ja selle lisade põhimõtetest ning nendes kirjeldatud keeleoskustasemetest.
- Eesmärk on õpilaste toimetulek eestikeelses ühiskonnas, sh suutlikkus jätkata õpinguid ja siseneda tööturule.

1.5 Ainevaldkonnasisese lõimingu põhialus on:

- tekstikeskne keele- ja kirjandusõpetus, kus tekstikäsitlus hõlmab erinevaid tekste ja tekstitoiminguid.
- Tekstide kaudu õppides täieneb õpilase tekstikogemus ning kujuneb žanri- ja kontekstitunnetus.
- Keeleõppe tekstivalikus on eeldatavalt esindatud erinevad autentsed ühiskonnas toimimiseks vajalikud tekstitüübid ja -liigid, nii suulised kui ka kirjalikud tekstid, mis peegeldavad suhtlustavasid ja -olukordi.
- Oskust tekste mõista ja luua arendatakse lõimitud aine- ja tekstiõpetuse kaudu, mis seotakse ortoloogia, grammatika ja leksika õpetamisega
- Kirjandusõppes soodustatakse õpilase kirjandushuvi, arendatakse tema lugejavõimeid, mõtte- ja tundemaailma, kujundatakse eetilisi tõekspidamisi ja esteetilisi hoiakuid, vaadeldakse sõnakunsti poeetikat ja kujundikeele olemust ning edendatakse väljendusoskust nii kõnes kui ka kirjas.
- Kirjandustekstide lugemise ja uurimise eesmärk on avardada õpilase kultuurikogemust, rikastada tema keeletunnetust, pakkuda inspiratsiooni ning toetada isiksuslikku arengut.
- Keele- ja kirjandusõpetusse lõimitakse audiovisuaalseid väljendusviise (pilt, film, video jm).

Võimalusi valdkonnaüleseks lõiminguks, üldpädevuste arengu toetamiseks ja õppekava läbivate teemade käsitlemiseks

- Keele ja kirjanduse valdkonna ained lõimuvad valdkonnaülevalt kõikide õppeainetega ja toetavad pädevuste saavutamist teistes ainevaldkondades.
- Keeleoskus loob eeldused kõigi õppeainete edukaks omandamiseks ja toimetulekuks nii isiklikus kui ka avalikus elus.
- Kõikide valdkondade õppeained arendavad omakorda keelekasutuse põhipädevusi: sõnavara tundmist ja rakendamist, tekstimõistmist ja -loomet, pädevust suuliselt ja kirjalikult suhelda.

- Valdkonnaülene lõiming tähendab, et kõikides õppeainetes tuleb ainekirjaoskuse saavutamiseks tegeleda tekstitoimingutega, st eri liiki tekstidega, ning tähelepanu juhtida ortograafia- ja grammatikareeglite normipärasele rakendamisele.
- Õpilaste funktsionaalne ja kriitiline kirjaoskus kujuneb välja mitte üksnes eesti keele, vaid kõigi õppeainete õppimise tulemusel, mis eeldab pidevat koostööd aineõpetajate vahel.
- Keele- ja kirjandusõpetuse eriosa on tõsta õpilaste keeleteadlikkust, st anda teadmisi keele kohta, mis tagab tõhusa suhtluspädevuse, arusaamise keele varieerumisest žanriti ning grammatikast kui tähendusloome vahendist.
- Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete kaudu kujundatakse ja arendatakse õpilastes kõiki riiklikus õppekavas kirjeldatud üldpädevusi ja läbivaid teemasid.
- Seejuures on väga oluline aineõpetajate süsteemne ja järjepidev koostöö kogu õpilase õppeaja vältel, kuid oluline roll on ka teistel tugivõrgustikel, sh kodusel toetusel ja lapsevanema vastutusel.
- Üldpädevusteni jõutakse eri allikatest teavet hankides ja seda kriitiliselt hinnates, eri liiki tekste lugedes, nende üle arutledes ja väideldes, erilaadseid tekste funktsionaalselt koostades ja kirjutades.
- Üldpädevuste kujundamisel kasutatakse erinevaid koostöövorme, õppemeetodeid ja -keskkondi, sh digivahendeid ja -võtteid, veebi- ja e-õppekeskkondi, analüüsitakse ja lahendatakse elulisi probleemolukordi ja väärtuskonflikte, arvestatakse õpilaste isikupära ja andelaadi.
- Üldpädevuste saavutamist toetab valdkonnaüleselt õppeainete eesmärgipärane lõimimine teistesse valdkondadesse kuuluvate õppeainetega ning läbivate teemade õpilase jaoks tähenduslik käsitlemine.
- Läbivad teemad toetavad õpilase suutlikkust oma teadmisi ja oskusi erinevates olukordades rakendada, väärtusnorme, -hoiakuid ja -hinnanguid kujundada ning võimaldavad luua ettekujutuse ühiskonna kui terviku arengust.
- Läbivad teemad kui ühiskonnas tähtsustatud aineteülesed valdkonnad on üld- ja valdkonnapädevuste, õppeainete ja ainevaldkondade vahelise lõimingu vahendiks, neid on oluline arvestada emakeele ja kirjanduse õppesisu ja õpitulemuste kavandamisel, kooli õppekava koostamisel ja koolikeskkonna kujundamisel.
- Läbivate teemade käsitlemist toetavad projekt- ja probleemõpe, uurimis- ja loovtegevused, lugemis-, kirjutamis- ja suhtlusülesanded ning mitmekülgne info- ja digikirjaoskus.

- Valdkonnasisese ja -ülese lõimingu võimalusi, kõigi üldpädevuste kujundamist ja läbivate teemade käsitlemist kirjeldatakse kooli õppekava üldosas, nende rakendamist täpsustatakse valdkonnakavas.

1.6 Õppe kavandamine ja korraldamine

- Valdkondlikku õppetegevust kavandades ja korraldades:
- lähtutakse õppekava alusväärtustest, üld- ja valdkonnapädevustest, kooliastme lõpuks taotletavatest teadmistest, oskustest ja hoiakutest ning õpitulemustest ja kooli õppekavas sätestatud õppesisust, kooliastmete õppe ja kasvatuse rõhuasetustest ning lõimingust teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- arvestatakse didaktika nüüdisaegsete käsituste ja ainevaldkonnas toimunud arenguga, võetakse arvesse kohalikku eripära ning muutusi ühiskonnas;
- toetatakse lõimingut valdkonna sees, õppeainete vahel ja õppekava läbivate teemadega, arendatakse õpilaste teadmisi, oskusi ja hoiakuid;
- rakendatakse mitmekesiseid ja kombineeritud õppemeetodeid ning aktiivsust, loovust, koostööd ja tagasisidet soodustavaid õppetegevusi, kujundatakse õpiharjumusi ja -oskusi;
- arvestatakse õpilaste eelteadmisi, huvisid, individuaalseid eripärasid ja -võimeid, kasutatakse diferentseeritud sisu ja sobivat pingutust nõudvaid ülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud ja õpilasele tähenduslikku käsitlust, reageeritakse õpiraskustele ning pakutakse õpiabi;
- taotletakse mõõdukat ja ühtlaselt jaotuvat õpikoormust, mis soodustab motivatsiooni ning jätab aega puhkuseks ja huvitegevuseks;
- tegeldakse probleemikeskselt ja kogemuspõhiselt eluliste nähtuste ja olukordadega, seostatakse oskusi igapäevaelu ja jätkuõpingutega;
- loetakse ja käsitletakse eri tüüpi ja liiki tekste ea- ja jõukohasuse, valikulisuse ja huvidele vastavuse põhimõttel ning ühise identiteedi kujundamise eesmärgil;
- kujundatakse õpilase keeleteadlikkust, metakeele valdamist, suhtlus- ja väljendusoskust, keeleressursside ja -allikate teadliku kasutamise oskust;
- kasutatakse digitehnoloogiat, -keskkondi ja -materjale, arendatakse info-, meedia- ja digikirjaoskust;
- arendatakse eri liigis ning žanris ilukirjandustekstide avatud ja loovat analüüsi-, tõlgendamis- ja mõistmisoskust, ilukirjandusliku poeetika tundmist;
- tegeldakse tekstilooma ja -esitlusega ning omaloomingulise kirjutamisega, kasutatakse selleks ka digivahendeid ja veebikeskkondi.

1.7 Hindamine

Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete hindamise eesmärk on :

- 1 saada ülevaade õpitulemuste saavutatusest ja õpilase individuaalsest arengust ning kasutada seda teavet õppe tulemuslikumaks kavandamiseks ja ennastjuhtiva õppija kujundamiseks.
- 2 Hinnatakse õpitulemuste saavutatust, mis on kooskõlas õppesisu ja -tegevustega ning vastavuses ainealaste teadmiste, oskuste ja hoiakutega.
- 3 Hoiakute hindamisel (nt mõistab, kujundab, tähtsustab, väärtustab) antakse õpilasele suunavaid ja toetavaid sõnalisi hinnanguid.
- 4 Hinnatakse nii õppeprotsessi vältel kui ka õppeteema lõpus. Selleks rakendatakse nii diagnostilist, kujundavat kui ka kokkuvõtvat hindamist, mida väljendatakse nii sõnaliste hinnangute kui ka numbriliste hinnetena.
- 5 Diagnostilise hindamise käigus selgitatakse välja õpilaste eelteadmiste ja oskuste tase, ainealased väärarusaamad ja spetsiifilised õpiraskused, et kavandada järgnevat õppimist ja õpetamist.
- 6 Õppeprotsessi käigus rakendatakse kujundavat hindamist, kus õpilane saab suulist ja kirjalikku tagasisidet oma õpitulemuste saavutamise taseme ning tugevate külgede ja arenguvõimaluste kohta.
- 7 Kokkuvõttev hindamine toimub üldjuhul õppeperioodi või mahuka õppeteema lõpul, et kontrollida nii õppetöös püstitatud eesmärkide saavutamist kui ka riikliku õppekavaga sätestatud õpitulemuste saavutatust.
- 8 Kokkuvõttev hinne võib kujuneda õppeperioodi jooksul toimunud hindamise tulemusena, seejuures arvestatakse, et hinnetel võib sõltuvalt töö mahust olla erinev kaal.
- 9 Alates esimesest kooliastmest kaasatakse õpilane hindamisprotsessi nii oma töö hindamisel kui ka kaasõpilaste tagasisidestamisel.
- 10 Õpilasele on õppeprotsessi alguses teada, mida ja millal hinnatakse, milliseid hindamisvahendeid kasutatakse ning millised on hindamise kriteeriumid.
- 11 Õpilast suunatakse õppeprotsessi käigus oma õppimist ja püstitatud eesmärkide saavutamist analüüsima ja reflekteerima.

2 Eesti keele õppimisel I kooliastmes hinnatakse õpilase:

- suulist keelekasutust, s.o kõnelemist ja kuulamist,
- lugemist, s.o lugemistehnikat, kirjandus- ja muude tekstide tutvustamist, analüüsi ja mõistmist,
- kirjutamist, s.o kirjatehnikat, õigekirja ja tekstiloomet.

3 Eesti keele õppimisel II ja III kooliastmes hinnatakse õpilase:

- suulist ja kirjalikku suhtlust,
- tekstide vastuvõttu, s.o analüüsi ja mõistmist,
- tekstiloomet, s.o eri tüüpi ja liiki tekstide kirjutamist,
- keeleteadmisi, s.o õigekeelsuse ja keelehoolde põhimõtete rakendamist ning keeievalikute teadvustamist.

3.1 Keeleõpetuses on suurem osakaal:

- erinevate kirjalike tekstide hindamisel, sest kirjalik keel on peamine keeleoskuse näitaja.
- Õigekeelsust ja keeleteadlikke valikuid hinnatakse üldjuhul tekstiloomet osana tekstiliigi eripära ja kirjutamise eesmärgi kontekstis.
- Eesti keeles hinnatakse peamiselt eri tüüpi ja liiki kirjalikke tekste. I kooliastmes hinnatakse jutustavaid tekste, näiteks suulisi ja kirjalikke ümberjutustusi, kirjalikku jutustust pildi, pildiseeria või muu alusteksti põhjal, jutustusi enda elust
- II kooliastmes hinnatakse jutustavaid, kirjeldavaid ja põhjendavaid tekste, sealhulgas kirjalikku jutustust alusteksti põhjal, jutustavat kirjandit, arvustust. Teabetekstidest hinnatakse kirjeldust, iseloomustust, kokkuvõtteid, kultuuriainelisi lühiuurimusi, nende põhjal loodud esitlusi ja ettekandeid ning ekirja kirjutamist.
- III kooliastmes hinnatakse ka arutlevat kirjandit, selle ülesehitust, teksti vastavust teemale, asjakohaseid näiteid, võrdlemise, seoste loomise ja järelduste tegemise oskust ning isikliku suhtumise väljendamist põhjendatud argumentide toel.

- III kooliastmes hinnatakse teabetekstidest kindlal eesmärgil kirjutatud ülevaateid ja kultuuriainelisi lühiaurimusi, nende põhjal loodud esitlusi ja ettekandeid ning avaliku suhtluse žanre, nagu näiteks avaldus.
- Peale selle hinnatakse oskust kirjutada levinumaid meediažanre.
- Tekstide hindamisel seatakse hindamiskriteeriumid, mis arvestavad tekstiliigile omaseid tunnuseid ja õpilase keelelist arengut. Hindamiskriteeriumid puudutavad tekstide sisu ja ülesehitust, konteksti sobivat lausestust ja sõnastust, õige kirja ja vormistust.

3.2 Kirjanduse õpitulemusi hinnatakse :

- eesti keele õpitulemustest eraldi alates 5. klassist.
- II ja III kooliastmes hinnatakse kirjanduse õppimisel
- tervikteoste ja tekstikatkendite lugemist ja tutvustamist,
- tekstide jutustamist ja esitamist,
- kirjandustekstide analüüsi, tõlgendamist ja mõistmist,
- omaloomingulisi töid,
- kirjandusteadmisi (nt kirjandusmõistete ja kirjandusloolise konteksti tundmist).
- Eesti keele ja kirjanduse õpitulemuste kontrolli ja hindamise vormid peavad olema mitmekesised.
- Need peavad hõlmama suulisi ja kirjalikke tegevusi, ühe- ja mitmeotstarbelisi sooritusi, nagu individuaalsed, paaris- ja rühmatööd, rakenduslikud testid ja harjutused, ainealased kontrolltööd, analüüsi- ja tõlgendusülesanded, lugemispäeviku pidamine ja õpimapi koostamine.
- Hindamiseks sobivad veel mitmesugused oskusi edendavad sooritusülesanded, nagu luule-, proosa- ja draamateksti esitamine, arutleva kirjandi kirjutamine, uurimis- või praktilise töö tegemine, projekti koostamine ja elluviimine, ettekande loomine ja esitlemine, avalik esinemine.
- Lugemiskontrollile, mis piirdub sisu meenutavate faktiküsimustega, tuleb eelistada arutlusele suunavaid analüüsi- ja tõlgendusküsimusi, mõttevahetust teksti väärtuste ja sõnumi üle.

- Kirjanduse hindamisel pole alati (nt loovtöodes ja tekstitõlgendustes) võimalik täpselt määratleda teadmiste ja oskuste standardit, mistõttu on hindamise skaala võrdlemisi paindlik.
- Hinnates omaloomingulisi töid, võib tunnustada idee ja teostuse originaalsust, iseseisvust, üldistavust või muud vaatenurka.
- Arutluste (nt arutlevate kirjandite) puhul hinnatakse arvamuste ja seisukohtade veenvust, argumenteeritust, seostatust.
- Õpilase seisukohtadele ühiskonnas ja maailmas toimuva kohta antakse sõnalist kirjeldavat tagasisidet.
- Kõikides kirjalikes töodes tähistab aineõpetaja keelevead, kuid hindamisel arvestab soorituse väärtusi vastavalt ülesande eesmärgile ja kokkulepitud hindamiskriteeriumidele.
- Eesti keele kui teise keele aines hinnatakse saavutatud õpitulemusi, mis põhinevad Euroopa keeleõppe raamdokumendi vastava taseme kirjeldustel.
- Eesti keele kui teise keele õppes käsitletakse keelevigu õppimise loomuliku osana ning neid parandatakse ja arvestatakse hindamisel vastavalt õppetegevuse eesmärgile.
- Keele ja kirjanduse valdkonna ainete hindamisel lähtutakse vastavatest põhikooli riikliku õppekava üldosa sätetest, hindamise nõuded ja korraldus, sh mittedumbrilise hindamise kasutamine ja mujal õpitu arvestamine täpsustatakse kooli õppekavas.

4 Õppekeskkond

Kool koostöös aineõpetajatega korraldab keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete õpet:

- viisil, kus luuakse üksteist austav, vastastikku hooliv ja toetav, turvaline, kiusamis- ja vägivallavaba õppekeskkond, mis rajaneb usalduslikel suhetel, sõbralikkusel ja heatahtlikkusel ning kus märgatakse ja tunnustatakse õpilase pingutusi ja õpiedu;
- ruumis, kus saab kasutada digitehnoloogiat, -keskkondi ja -materjale, et arendada info-, meedia- ja digikirjaoskust;
- ruumis, kus on võimalik liikumist eeldavateks tegevusteks inventari ümber paigutada (nt rühmatööd, õppemängud, draamaõppe ülesanded);
- eesti keel teise keelena õppetunnis rühmades, mille soovitatav suurus on kuni 15 õpilast;

- väljaspool kooliruume, et rakendada õppimist toetavaid ja mitmekesistavaid õppevorme (nt projekt-, õues- ja reisiõpe) ja -tegevusi (nt õppekäik teatrisse, muuseumisse, raamatukokku, kohtumised kirjanike ja tõlkijatega, osavõtt olümpiaadidest ja konkurssidest, valdkondlikud teemapäevad ja -nädalad).
- Pätevuste peamiste komponentide – teadmiste, oskuste ja hoiakute – kujundamisel on kandev roll õpetajal, kes loob sobiva õppekeskkonna ja toetab väärtuskasvatust, ning koolil, kus normide, väärtuste, rituaalide, sümbolite ja lugude kaudu

5 Eesti keel 1.klass

ÕPITULEMUSED

Suuline keelekasutus (kuulamine, kõnelemine)

- eristab häälikuid (asukoht ja järjekord sõnas), täishääliku pikkusi;
- toimib õpetaja ja kaaslase suulise juhendi järgi;
- kuulab õpetaja ja kaaslase esituses lühikest eakohast teksti, mõistab kuuldud lause, jutu sisu;
- teab, et sõnadel on lähedase või vastandtähendusega sõna ja nimetab neist mõningaid;
- väljendab end suhtlusolukordades arusaadavalt: palub, küsib, tänab, vabandab;
- jutustab suunavate küsimuste toel kuuldust, nähtust, loetust;
- koostab õpetaja abiga pildiseeria või küsimuste toel suulise jutu,
- esitab luuletust peast;

ÕPPESISU

Suuline keelekasutus

Kuulamine

Helide, häälte ja häälikute eristamine (asukoht ja järjekord sõnas), hääliku pikkuse eristamine, põhirõhk täishääliku pikkusel.

Õpetaja ja kaaslase kuulamine ning suulise juhendi järgi toimimine. Õpetaja ja kaaslase ettelugemise kuulamine. Kuuldu ja nähtu kommenteerimine.

Kõnelemine

Hääldus- ja intonatsiooniharjutused. Häälduse harjutamine, hääle tugevuse kohandamine olukorrale.

Töö lähedase tähendusega sõnaga, sõnatähenduse selgitamine ja täpsustamine.

Sobivate kõnetuste (palumine, küsimine, keeldumine, vabandust palumine, tänamine) valik suhtlemisel.

Lihtlauseliste küsimuste moodustamine, küsimuste esitamine ja neile vastamine.

Eri teemadel vestlemine sõnavara rikastamiseks, arutamine paaris ja väikeses rühmas.

Esemete, nähtuste, tegelaste jms võrdlemine, ühe-kahe tunnuse alusel rühmitamine.

Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus.

Jutustamine kuulatu, nähtu, läbielatu, loetu, pildi, pildiseeria, etteantud teema põhjal; aheljutustamine.

Klassiga ühiselt kogetud sündmuste vahendamine jutustades: jutustamine eri rollides. Pantomiim-mõistatused tuttavate juttude kohta.

Tuttava luuletuse, dialoogi peast esitamine.

Lugemine

- tunneb häälik-tähelist vastavust, loeb õpitud teksti enam-vähem ladusalt, lausehaaval üksiku peatusega raskema sõna ees oma kõnetempos või sellest aeglasemalt;
- mõistab häälega või endamisi (vaikse häälega või huuli liigutades) lugedes loetu sisu;
- vastab teksti kohta käivatele küsimustele, mille vastused on palas otsesõnu öeldud;
- mõtleb jutule alguse või lõpu;
- on lugenud mõnda lasteraamatut, nimetab nende pealkirja ja autoreid, annab loetule emotsionaalse hinnangu (lõbus, tõsine, igav ...);

Lugemine

Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus.

Trükitähtede (nii suurte kui väikeste) tundma õppimine. Tähtedest sõnade ja sõnadest lausete lugemine. Silpidest sõnade moodustamine.

Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi (õige hääldus, ladusus, pausid, intonatsioon, tempo, oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse).
Lugemistehniliselt raskete sõnade ja sõnaühendite lugema õppimine.

Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemine klassitahvlilt ja vihikust.

Jutustava ja kirjeldava teksti ning teabeteksti (õpilaspäevik, kutse, õnnitlus, saatekava, tööjuhend, raamatu sisukord) lugemine.

Sõna, lause, teksti sisu mõistmine. Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide, üksiksõnade jm alusel. Loole lõpu mõtlemine. Tegelaste iseloomustamine. Küsimustele vastamine, millele vastus on tekstis otsesõnu kirjas.

Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid), skeemide, kaartide lugemine õppekirjanduses, nende tähenduse tabamine.

Luuletuste ilmekas (mõtestatud) lugemine. Riimuvate sõnade leidmine õpetaja abiga.

Tekstiliikide eristamine: jutt, muinasjutt, luuletus, mõistatus.

Kirjandustekstid: liisusalm, muinasjutt, mõistatus, luuletus, piltjutt, vanasõna, jutustus, näidend.

Loetud raamatu autori, kunstniku (illustraatori), tegelaste nimetamine, loetust jutustamine. Loetule emotsionaalse hinnangu andmine (lõbus, tõsine, igav jne).

Huvipakkuva raamatu leidmine kooli või kodukoha raamatukogust täiskasvanu abiga.

Lõiming teiste õppeainetega:

loodusõpetus – loodushäälte kuulamine

muusika – helide , muusikapalade kuulamine

kehaline kasvatus – erinevas rütmis ja tempos lugemine

muusika – lugemine erinevate muusikapalade saatel

kunstiõpetus – pildiseeriade koostamine, teksti põhjal pildi joonistamine

ÕPITULEMUSED

Kirjutamine

- kasutab õigeid kirjutamisvõtteid, teab, kuidas väikesi ja suuri kirjatähti kirjutatakse ning sõnas õigesti seostatakse;
- kirjutab tahvlilt ära;
- täidab tahvlinäidise järgi õpetaja abiga õpilaspäevikut, paigutab näidise järgi tööd vihikulehele, varustab töö kuupäevaga;
- koostab näidise järgi kutse;
- eristab häälikut, tähte, täis- ja kaashäälikut, sõna, lauset;
- kirjutab omasõnade algusesse *k*, *p*, *t*;
- kirjutab õigesti lühemaid (kuni 2-silbilisi) sõnu ja lauseid;
- teab, et lause lõpeb punktiga;
- teab, et lause alguses, inimeste, loomade, oma kodukoha nimes kasutatakse suurt algustähte;
- kirjutab õigesti oma nime.

Õppesisu

Kirjutamine

Kirjatehnika

Kirja eelharjutused. Kirjutamine pliiatsi ja kriidiga, joonistähete kirjutamine. Õige pliiatsihoid ja kirjutamisasend istudes ja seistes (tahvli juures). Väikeste kirjatähete õppimine. Suurte kirjatähete õppimine (vajadusel 2.klassis). Tähtede seostamine.

Tahvlile, vihikusse ja õpilaspäevikusse kirjutamine. Töö vormistamine näidise järgi, töö puhtus, käekirja loetavus. Teksti ärakiri tahvlilt, õpikust.

Kirjalik tekstiloome

Tarbeteksti kirjutamine näidise järgi: kutse, õnnitus (kujundamine näidise järgi).

Jutu kirjutamine pilditäiendusena (pildi allkiri, kahekõne jms). Jutule lõpu kirjutamine. Loovtöö kirjutamine (pildi, pildiseeria, küsimuste järgi). Lünkumberjutustuse kirjutamine.

Õigekeelsus

Häälik, sõna, lause, tekst. Tähed ja tähestik, võõrtähtede vaatlus. Häälikute märkimine kirjas. Sõna ja lause ladumine ja kirjutamine.

Täis- ja kaashäälikud. Täishäälikuühendi vaatlus. Täishääliku pikkuse eristamine ja õigekiri, kaashääliku pikkusega tutvumine. Sulghäälik (k, p, t) omasõnade alguses. *i* ja *j* ning *h* sõna alguses seoses tähtede õppimisega.

Suur algustäht lause alguses, inimese- ja loomanimeses.

Liitsõna vaatlus (moodustamine).

Sõnade lõpu õigekiri, *-d* ja *-vad* (mitmus) ning *-b* (tegusõna 3. pööre) õigekirjaga tutvumine.

Tutvumine jutustava (väit-), küsi- ja hüüdlausega. Lause lõpumärgid: punkt, (küsi- ja hüüumärgi vaatlemine). Koma lauses (teksti vaatlus).

Oma kirjutusvea parandamine õpetaja abiga.

Etteütlemise järgi sõnade ja lausete kirjutamine (15–20 sõna lihtlausetena).

Lõiming teiste õppeainetega:

loodusõpetus – loodushäälte kuulamine muusika – helide , muusikapalade kuulamine Lõiming teiste õppeainetega: 1) kehaline kasvatus – erinevas rütmis ja tempos lugemine 2) muusika – lugemine erinevate muusikapalade saatel 3) kunstiõpetus – pildiseeriade koostamine, teksti põhjal pildi joonistamine

6 Eesti keel 2.klass

Suuline keelekasutus

- eristab täis- ja suluta hääliku pikkusi;
- kuulab õpetaja ja kaaslase eakohast teksti ning toimib saadud sõnumi kohaselt õpetaja abil;
- koostab kuuldu põhjal lihtsama skeemi ja kaardi õpetaja abil;
- kasutab kõnes terviklauseid;
- teab ja leiab vastandtäheendusega sõnu ning õpetaja abil ka lähedase tähendusega sõnu;
- väljendab arusaadavalt oma soove ja kogemusi väikeses ja suures rühmas; vestleb oma kogemustest ja loetust;
- annab õpetaja abil edasi lugemispala, õppeteksti, filmi ja teatrietenduse sisu;
- koostab õpetaja abil jutu pildiseeria, pildi või küsimuste toel; mõtleb jutule alguse või lõpu;
- vaatleb ja kirjeldab nähtut, märkab erinevusi ja sarnasusi õpetaja suunavate küsimuste toel;
- esitab luuletust peast.

Suuline keelekasutus

Kuulamine

Hääliku pikkuste eristamine sõnamängus, liikumise ja liigutuste abil, põhirõhk suluta kaashäälikul.

Õpetaja ja kaaslase suulise mitmeastmelise juhendi meeldejätmise ja selle järgi toimimine mängus, praktilise ülesande lahendamisel (välitund, otsimine, mõõtmine).

Õpetaja ettelõetud ainetekstist oluliste mõistete leidmine ja lihtsa skeemi koostamine õpetaja juhendamisel.

Kaaslase ettelugemise kuulamine ja hinnangu andmine ühe aspekti kaupa (õigsus, pausid ja intonatsioon mõtte toetajana).

Kõnelemine

Hääldus- ja intonatsiooniharjutused sõnamängulistes harjutustes, kiirkõne, kajamäng. Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus: muinasjuttude esitamine, igapäevaolukordade lavastamine. Kõne eri nüansside (tempo, hääletugevus, intonatsioon) esiletoomine dramatiseeringus jm esituses: rongi, loomade häälte jm imiteerimine.

Kõnelemine eri olukordades (telefonitsi, rühma esindajana), rollimängud.

Nii enese kui ka teiste soorituste tunnustav kommenteerimine.

Oma arvamuse avaldamine (raamatu, filmi jm) kohta ja selle põhjendamine. Arutlemine paaris ja rühmas: oma suhtumise väljendamine, nõustumine ja mittenõustumine, ühiste seisukohtade otsimine.

Sündmuse, isiku, looma, eseme kirjeldamine tugisõnade, skeemi, tabeli abil.

Sõnatähenduste selgitamine ja täpsustamine aktiivse sõnavara laiendamiseks.

Kuuldud jutu ümberjutustamine; pikema dialoogi jälgimine, hinnangud tegelastele ja sisule.

Mõtete väljendamine terviklausetena. Küsimuste moodustamine, küsimuste esitamine ja neile vastamine.

Eri meeleoluga luuletuste (aastaajad, laste elu) mõtestatud peast esitamine.

Lõiming teiste õppeainetega:

1) kehaline kasvatus – erinevas rütmis ja tempos lugemine 2) muusika – lugemine erinevate muusikapalade saatel, helide, muusikapalade kuulamine 3) kunstõpetus – pildiseeriade koostamine, teksti põhjal pildi joonistamine, - kaardi, kutse vormistamine 4) tööõpetus - lavastuselementide valmistamine 5) inimeseõpetus- viisaka käitumise reeglid, rollimängud

6) matemaatika- skeemide, tabelite lugemine, lihtsamate skeemide koostamine 7) loodusõpetus – loodushälte kuulamine

Lugemine

- loeb õpitud teksti suhteliselt õigesti, ladusalt (lugemistempo võib olla kõnetempost aeglasem), parandab ise oma lugemisvigu, enamasti väljendab intonatsioon loetava sisu;
- mõistab häälega või endamisi lugedes loetu sisu;
- vastab teemakohastele (ka lihtsamatele tekstis mitte otsese infoga seotud) küsimustele;
- leiab tekstis iseseisvalt vastused konkreetsetele küsimustele ja töötab õpetaja abiga eakohaste juhiste alusel;
- tunneb ära jutu, luuletuse, mõistatuse, näidendi ja vanasõna;
- kasutab õpiku sõnastikku õpetaja abiga sõnade leidmiseks algustähe järgi;
- on lugenud jõukohaseid lasteraamatuid, nimetab tegelasi ja annab edasi loetu sisu mõne huvitava, enam meeldinud episoodi järgi;

Lugemine

Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi: oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse, sobiva intonatsiooni kasutamine. Lugemistehniliselt raskete sõnade ja sõnaühendite lugema õppimine.

Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus.

Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid, liiklusmärgid jms), skeemide, kaartide ja tabelite lugemine õppekirjanduses ning lasteraamatutes.

Tekstist õpitavate keelendite, samuti sünonüümide, otsese ja ülekantud tähendusega sõnade jms leidmine. Õpiku sõnastiku kasutamine.

Kahekõne lugemine, intonatsiooni ja tempo valik saatelause alusel ja partnereid arvestades.

Eri liiki lühitekstide (teade, kiri, ajakirja rubriik, sõnastik) mõistev lugemine. Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemine klassitahvlilt ja vihikust.

Tekstis küsimuse, palve, käsu ja keelu äratundmine.

Loetud jutustuse ja muinasjutu kohta kava koostamine (teksti jaotamine osadeks); skeemi/kaardi koostamine õpetaja abiga. Loetu põhjal teemakohastele küsimustele vastamine (ka siis, kui vastus otse tekstis ei sisaldu). Loole alguse ja lõpu mõtlemine. Tegelaste iseloomustamine.

Luuletuste ilmekas (mõtestatud) esitamine. Riimuvate sõnade leidmine õpetaja abiga.

Tekstiliikide eristamine: jutustus, luuletus, näidend, mõistatus, vanasõna.

Kirjandustekstid: rahvaluuleline liisusalm, muinasjutt, mõistatus, luuletus, piltjutt, vanasõna, jutustus, näidend, muistend.

Loetud raamatu tutvustamine ja soovitamine. Vajaliku teose otsimine kooli või kodukoha raamatukogust autori ja teema järgi täiskasvanu abiga.

Lõiming teiste õppeainetega:

Lugemine

1) kehaline kasvatus – erinevas rütmis ja tempos lugemine 2) muusika – lugemine erinevate muusikapalade saatel 3) kunstiõpetus – pildiseeriade koostamine, teksti põhjal pildi joonistamine 4) loodusõpetus – kaartide vaatlemine, lugemine, loodusteemaliste tekstide kasutamine 5) matemaatika – lihtsamate skeemide lugemine 6) inimeseõpetus - liiklusohutus

Kirjutamine

- kasutab kirjutades õigeid väikeste ja suurte kirjatähtede tähekujusid ja seoseid;
- kirjutab tahvlilt või õpikust ära;
- täidab iseseisvalt õpilaspäevikut ja kujundab vihikut, paigutab näidise järgi tööd vihikulehele, kirja joonelisele lehele, varustab töö kuupäevaga;
- koostab õpetaja abiga kutse, õnnitluse ja teate;
- kirjutab loovtöö ning ümberjutustuse pildiseeria, tugisõnade ja küsimuste abil;
- eristab häälikut, tähte, täis- ja kaashäälikut, silpi, sõna, lauset, täishäälikuühendit;
- kirjutab õigesti sulghääliku omasõnade algusesse ja omandatud võõrsõnade algusesse;
- märgib kirjas õigesti täishäälikuid;
- teab peast võõrtähtedega tähestikku;

- alustab lauset suure algustähega ja lõpetab punkti või küsimärgiga;
- kasutab suurt algustähte inimeste ja loomade nimedes, tuttavates kohanimedes;
- kirjutab õigesti sõnade lõppu

-d (mida teed?), -te (mida teete?),

-sse (kellesse? millesse?),

-ga (kellega? millega?), -ta (kelleta? milleta?);

- kirjutab etteütlemise järgi õpitud keelendite ulatuses sisult tuttavat teksti ja kontrollib kirjutatud näidise järgi (20–25 sõna lihtlausetena).

Kirjutamine

Kirjatehnika

Suurte ja väikeste kirjatähtede kordamine.

Kirjutamise tehnika arendamine: ühtlane kirjarida, õiged tähekujud ja seosed nii väikestel kui suurtel kirjatähtedel.

Näidise järgi kirjatöö paigutamine vihiku lehele, kirjapaberile; kuupäeva kirjutamine.

Kirjalik tekstiloomine

Kutse, õnnitluse ja teate koostamine õpetaja abiga.

Tekstilähedase ümberjutustuse kirjutamine küsimuste ja tugisõnade toel.

Loovtöö skeemi, kaardi toel; fantaasialugu. Jutu ülesehitus: alustus, sisu ja lõpetus; jutule alguse ja lõpu kirjutamine. Omakirjutatud teksti üle kaaslasega arutlemine.

Õigekeelsus

Varasemale lisanduvalt keeleteadmised: täishäälikuühendi õigekiri, suluta kaashääliku pikkus ja õigekiri;

k, p, t s-i ja h kõrval; i ja j silbi alguses, h sõna alguses.

Silbitamine, poolitamise üldpõhimõtted.

Lõiming teiste õppeainetega:

Kirjutamine

1) kehaline kasvatus – rüht, liigutuspausid 2) kunstiõpetus –pildiseeria, kaartide, kutsete, teadete kujundamine 3) loodusõpetus – kohanimede kasutamine 4) inimeseõpetus – algustähe kasutamine (ametinimetused, asutuste ja kohtade nimedes)

7 Eesti keel 3.klass

ÕPITULEMUSED

Suuline keelekasutus

- kuulab mõtestatult eakohast teksti, toimib saadud sõnumi või juhendite järgi;
- väljendab end suhtlusolukordades selgelt ja arusaadavalt: palub, küsib, selgitab, keeldub, vabandab, tänab; vastab küsimustele, kasutades sobivalt täislauseid ning lühivastuseid;
- vaatlleb sihipäraselt, kirjeldab eesmärgipäraselt nähtut, eset, olendit, olukorda, märkab erinevusi ja sarnasusi;
- avaldab arvamust kuuldu, vaadeldu ja loetu kohta;
- annab küsimuste toel arusaadavalt edasi õppeteksti, lugemispala, pildiraamatu, filmi ja teatrietenduse sisu; koostab kuuldu/loetu põhjal skeemi/kaardi;
- jutustab loetust ja läbielatud sündmusest; jutustab pildiseeria, tugisõnade, märksõnaskeemi ja küsimuste toel; mõtleb jutule alguse ja lõpu;
- leiab väljendamiseks lähedase ja vastandtähendusega sõnu;
- esitab luuletust peast;

ÕPPESISU

Kuulamine

Hääliku pikkuste eristamine, põhirõhk sulghääliku pikkusel.

Pikema suulise juhendi meeldejätmise ja selle järgi toimimine. Kaaslase ja õpetaja juhtnööride kuulamine, nende järgi toimimine.

Ettelugemise kuulamine. Kaaslase ettelugemise hindamine ühe aspekti kaupa (õigsus, pausid ja intonatsioon mõtte toetajana). Kuuldu ning nähtu kommenteerimine.

Fakti ja fantaasia eristamine.

Õpetaja etteloetud ainetekstist oluliste mõistete leidmine ning lihtsa skeemi koostamine.

Kuuldu (muinasjutt, lühijutt lapse elust, proosa-, luule ja ainetekst), nähtu (lavastus, film) sisu ümberjutustamine. Dialoogi jälgimine, hinnangud tegelastele ja nende ütlustele.

Kõnelemine

Hääldus- ja intonatsiooniharjutused. Selge häälduse jälgimine teksti esitades. Kõne eri nüansside (tempo, hääletugevuse, intonatsiooni) esiletoomine dramatiseeringus jm esituses.

Sobivate kõnetuste (palumine, küsimine, keeldumine, vabandust palumise, tänamise) valik suhtlemisel. Suuline selgitus, kõnetus- ja viisakusväljendid, teietamine ja sinatamine. Kõnelemine eri olukordades: vestlus tundmatuga, sh telefonitsi, klassi/kooli esindamine, võistkonda kutsumine, koostegevusest loobumine jms.

Sõnavara arendamine: sõnatähenduse selgitamine ja täpsustamine, aktiivse sõnavara laiendamine, lähedase ja vastandtäheendusega sõna leidmine. Eri teemadel vestlemine sõnavara rikastamiseks, arutamine paaris ja väikeses rühmas.

Oma arvamuse avaldamine, nõustumine ja mittenõustumine, ühiste seisukohtade otsimine, kaaslaste arvamuse küsimine.

Mõtete väljendamine terviklausetena ja sobiva sõnastusega (sõnavalik, mõtte lõpuleviimine). Küsimuste moodustamine ja esitamine ning neile vastamine.

Jutustamine kuuldu, nähtu, läbielatu, loetu, pildi, pildiseeria ja etteantud teema põhjal; aheljutustamine.

Sündmuste, isiku, looma, eseme jm kirjeldamine tugisõnade, skeemi ning tabeli abil. Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus erisuguste meeleolude väljendamiseks.

Tuttava luuletuse ja dialoogi ilmekas (mõtestatud) esitamine.

Nii enese kui ka teiste tööde tunnustav kommenteerimine õpetaja juhiste alusel.

ÕPITULEMUSED

Lugemine

- loeb nii häälega ja kui endamisi ladusalt ja teksti mõistes; mõistab lihtsat plaani, tabelit, diagrammi, kaarti;
- loeb õpitud teksti ette õigesti, selgelt ja sobiva intonatsiooniga;
- töötab tekstiga eakohaste juhiste alusel;
- vastab suulistele ja lühikestele kirjalikele küsimustele loetu kohta;
- eristab kirjalikus tekstis väidet, küsimust, palvet, käsku, keeldu;
- tunneb ära jutustuse, luuletuse, näidendi, muinasjutu, mõistatuse, vanasõna, kirja;
- on lugenud läbi vähemalt neli eesti ja väliskirjaniku teost, kõneleb loetud raamatust;
- teab nimetada mõnda lastekirjanikku.

ÕPPESISU

Lugemine

Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus. Teksti ülesehitus: pealkiri, teksti osad (lõigud, loo alustus, sisu, lõpetus).

Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi (õige hääldus, ladusus, pausid, intonatsioon, tempo; oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse). Ladus ja automatiseerunud lugemine. Oma ja kaaslase lugemistehnika hindamine õpetaja juhiste alusel. Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemise klassitahvlilt ja vihikust.

Jutustava ja kirjeldava teksti ning tarbe- ja teabeteksti (õpilaspäeviku, kutse, õnnitluse, saatekava, tööjuhendi, raamatu sisukorra, sõnastiku, teate, eeskirja, retsepti, õpikuteksti, teatmeteose teksti, ajalehe- ja ajakirja ning muu meediateksti) lugemine.

Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid, liiklusmärgid jms), skeemide, kaartide ja tabelite lugemine õppekirjanduses, lasteraamatutes ning lasteajakirjanduses.

Sõna, lause ning teksti sisu mõistmine. Tekstis küsimuse, palve, käsu ja keelu äratundmine. Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide ja üksiksõnade järgi.

Töö tekstiga: tekstist õpitavate keelendite, sünonüümide, otsese ja ülekantud tähendusega sõnade leidmine. Õpiku sõnastiku iseseisev kasutamine. Teksti jaotamine osadeks ning tekstiosade pealkirjastamine. Loetava kohta kava, skeemi, kaardi koostamine. Loetu põhjal teemakohastele küsimustele vastamine. Loole alguse ja lõpu mõtlemine. Teksti teema ja peamõtte sõnastamine, tegelaste iseloomustamine.

Jutustavate luuletuste ja proosateksti mõtestatud esitamine. Riimuvate sõnade leidmine. Kahekõne lugemine, intonatsiooni ja tempo valik saatelause alusel ning partnereid arvestades.

Loetud raamatust jutustamine, loetule emotsionaalse hinnangu andmine ja raamatust lühikokkuvõtte tegemine. Vajaliku raamatu leidmine iseseisvalt.

Tekstiliikide eristamine: muinasjutt, mõistatus, vanasõna, luuletus, jutustus, näidend, kiri

Kirjandus: folkloorne lastelaul, liisusalm, jutustus, muinasjutt, muistend, luuletus, kahekõne, näidend, sõnamänguline tekst, piltjutt, mõistatus, vanasõna.

ÕPITULEMUSED

Kirjutamine

- kasutab kirjutades õigeid tähekujusid ja -seoseid, kirjutab loetava käekirjaga;
- kirjutab tahvlilt ja õpikust õigesti ära; paigutab teksti korrektselt paberile või arvutis, vormistab vihiku/õpilaspäeviku nõuetekohaselt;
- valdab eesti häälikkirja aluseid ja õpitud keelendite õigekirja: eristab häälikut ja tähte, täis- ja kaashäälikut, häälikuühendit, silpi, sõna, lauset; märgib kirjas häälikuid õigesti; eristab lühikesi, pikki ja ülipikki täis- ja suluta kaashäälikuid; kirjutab õigesti asesõnu;
- märgib õpitud sõnades õigesti kaashäälikuühendit; kirjutab õigesti sulghääliku omandatud oma- ja võõrsõnade algusse; märgib kirjas õigesti käänd- ja pöördõnade õpitud lõppe ja tunnuseid;

- teab peast võõrtähtedega tähestikku, kasutab lihtsamat sõnastikku ja koostab lihtsaid loendeid tähestik- järjestuses;
- kirjutab suure algustähega lause alguse, inimeste- ja loomade nimed ning õpitud kohanimed;
- piiritleb lause ja paneb sellele sobiva lõpumärgi;
- kirjutab etteütlemissel järgi sisult tuttavat teksti ja kontrollib kirjutatut näidise järgi (30–40 sõna);
- koostab kutse, õnnitluse, teate, e-kirja; kirjutab eakohase pikkusega loovtöid (k.a. ümberjutustusi) küsimuste, tugisõnade, joonistuse, pildi, pildiseeria, märksõnaskaemi või kava toel.
- kirjutab nii koolis kui ka igapäevaelus käsitsi ja arvutiga eakohaseid tekste vastavalt kirjutamise eesmärgile, funktsioonile ja adressaadile

ÕPPESISU

Kirjutamine

Kirjatehnika

Kirjutamise tehnika süvendamine, oma loetava käekirja kujundamine, kirjutamise kiiruse arendamine. Kirjutamisvilumuse saavutamine (õiged tähekujud ja proportsioonid, loetav käekiri, ühtlane kirjarida, kirjatöö nõuetekohane välimus, töö vormistamine). Teksti ärakiri tahvlilt ja õpikust. Kirjutatu kontrollimine õpiku ja sõnastiku järgi. Oma kirjavea parandamine. Etteütlemissel järgi kirjutamine. Tahvlile, vihikusse ja õpilaspäevikusse kirjutamine. Tarbeteksti kirjutamine näidise järgi: kutse, ümbrik.

Õigekiri

Tähestiku järjekord. Täis- ja kaashäälikuühendi õigekiri. Täis- ja suluta kaashääliku pikkuse kordamine, sulghääliku pikkuse eristamine ja õigekiri. *k, p, t s-i* ja *h* kõrval. *i* ja *j* õigekiri (v.a. võõrsõnades ja tegijanimedes). *h* sõna alguses. Sulghäälik oma- ja võõrsõnade alguses.

Suur algustäht lause alguses, inimese- ja loomanimedes, tuntumates kohanimedes. Väike algustäht õppeainete, kuude, nädalapäevade, ilmakaarte nimetustes. Poolitamise harjutamine. Liitsõna.

Nimi-, omadus- ja tegusõna. Ainsus ja mitmus. Sõnavormide moodustamine küsimuste alusel. Mitmuse nimetava ning *-sse* lõpulise sisseütleva, kaasütleva ja ilmaütleva käände lõpu õigekirjutus. Olevik ja minevik. Pöördelõppude õigekirjutus. Erandliku õigekirjaga ase- ja küsisõnad (ma, sa, ta, me, te, nad, kes, kas, kus).

Väit- (jutustav), küsi- ja hüüdlause. Lause lõpumärgid. Koma kasutamine loetelus; *et, sest, vaid, kuid, aga, siis, kui* puhul; sidesõnad, mis koma ei nõua.

Etteütlemise järgi kirjutamine õpitud keelendite ulatuses (30–40 sõna). Oma kirjavea iseseisev leidmine.

Sõnavara: lähedase ja vastandtähendusega sõna. Sõna ja tema vormide õigekirja ning tähenduse omandamine ja täpsustamine.

Tekstiloomed

Lausete laiendamine ja sidumine tekstiks.

Tarbeteksti (ajaleheartikli, teate, nimekirja jne) kirjapanek.

Ümberjutustuse kirjutamine tugisõnade, skeemi, kaardi või kava toel.

Loovtöö kirjutamine (vaba jutt, jutt pildi, pildiseeria, küsimuste, skeemi, kaardi või kava toel, fantaasialugu). Jutu ülesehitus: alustus, sisu, lõpetus.

Sündmusest ja loomast kirjutamine.

Jutule alguse ja lõpu kirjutamine.

Kirja kirjutamine..

Oma kirjutatud teksti üle kaaslasega arutamine.

Lõiming teiste õppeainetega: loodusõpetus – loodushäälte kuulamine muusika – helide , muusikapalade kuulamine Lõiming teiste õppeainetega: 1) kehaline kasvatus – erinevas rütmis ja tempos lugemine 2) muusika – lugemine erinevate muusikapalade saatel 3) kunstiõpetus – pildiseeriade koostamine, teksti põhjal pildi joonistamine.

8 Eesti keel 4. klass

Õpitulemused

Suuline ja kirjalik suhtlus

- Kuulab mõtestatult eakohast teksti, toimib saadud sõnumi või juhendite järgi;
- jutustab kuuldu teksti ümber;
- esitab kuuldu ja nähtu kohta küsimusi;
- väljendab oma arvamust, annab infot arusaadavalt edasi;
- leiab koos partneri või rühmaga vastuseid lihtsamatele probleemülesannetele, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku vormi;
- esitab peast ilukirjandusteksti omal valikul, loeb teksti rollis;
- annab juhiste alusel kaaslasele tagasisidet.

Suuline ja kirjalik suhtlus

Kaasõpilase ja õpetaja eesmärgistatud kuulamine. Juhendi järgimine ja kuuldu põhjal tegutsemine.

Kuuldud teksti ümberjutustamine. Lavastuse, kuuldu proosa-, luule- ja ainetekstide sisu ümberjutustamine. Õpetaja ettelugemise järel (ainealane tekst, lõikhaaval) oluliste mõistete ja seoste leidmine.

Kuuldu kohta täpsustavate küsimuste esitamine. Esitatud küsimuste mõistmine ja küsimustele vastamine.

Loetu ja kuuldu kohta arvamuse avaldamine ja seisukoha põhjendamine, näite toomine tekstist. Kaaslaste arvamuse küsimine. Suulises keelekasutuses kirjakeele põhinormingute järgimine eakohasel viisil. Mõtete väljendamine selgelt ja arusaadavalt, mõtte lõpuleviimine ja mõtete omavaheline seostamine.

Rühmavestlus etteantud teemal, vestluse tulemuse esitus. Rühmareeglite kokkuleppimine, sobiva koostöövormi valimine. Kõnelemisel kaaslaste mõtete ümbersõnastamine, enda mõtete lisamine. Esitamise eesmärgistamine (miks, kellele, mida). Esitamiseks kohase sõnavara, tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine; õige hingamine ja kehahoid.

Dialoogi ja dramatiseeringu esitamine. Rollimäng.

Nii enese kui ka teiste tööde tunnustav kommenteerimine õpetaja juhiste alusel.

Teksti vastuvõtt

- Otsib teavet tundmatute sõnade kohta, selgitab nende tähendust;

- valdab lihtsamaid lugemistehnikaid, eesmärgistab lugemist;
- kirjeldab tarbe- ja ilukirjandusteksti peamisi erinevusi;
- vastab teksti põhjal koostatud küsimustele tekstinäidete või oma sõnadega, koostab teksti kohta küsimusi ja leiab tekstist vajalikku infot;
- nimetab ilukirjanduse põhiliike, proosa, luule, draama, ja nende tunnuseid;
- nimetab rahvaluule põhiliike ja nende tunnuseid;
- tutvustab loetud proosateose sisu ja tegelasi ning kõneleb loetust; kirjeldab teksti põhjal sündmuste toimumise aega, kohta ja tegelasi;
- kirjeldab luuletuse meeleolu, aega, kohta;
- esitab ilukirjandusteksti mõtestatult;
- leiab vajaliku või huvipakkuva raamatu;
- on läbi lugenud vähemalt neli eakohast väärtkirjandusteost (raamatut);
- tutvustab loetud raamatut kaaslastele, annab loetule hinnangu ning põhjendab seda.

Teksti vastuvõtt

Tundmatu sõna tähenduse leidmine õpiku sõnastikust ja Sõnaveebist. Tähenduse selgitamine.

Lugemiseks valmistumine, lugemise eesmärgistamine, keskendunud lugemine. Lugemistehnika arendamine, korduv ülelugemine, häälega ja hääleta lugemine, pauside, tempo ja intonatsiooni jälgimine. Lugemist hõlbustavad võtted. Lause, lõigu ning tervikteksti mõistmine ja ümberjutustamine.

Tarbeteksti ja ilukirjandusteksti eesmärgi ja lugemise eripära. Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide, remarkide, üksiksõnade jm alusel. Enne lugemist olemasolevate teemakohaste teadmiste ja kogemuste väljaselgitamine, oma küsimuste esitamine ning uute teadmiste vastu huvi äratamine (mida tean, mida tahaksin teada).

Ilukirjandustekst, kujundlik keelekasutus. Ilukirjanduse põhiliigid: luule, proosa, draama, nende erijooned.

Jutustava teksti vastuvõtt. Süžee, sündmuste toimumise koht, aeg ja tegelased, käivitav sündmus, lahendus. Sündmuste järjekorra edasi edasiandmine. Arutlemine tekstis käsitletud teema, tegelaste motiivide üle. Oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine tekstinäidete toel. Küsimustele vastamine tekstinäidete või oma sõnadega. Loetava kohta märkmete, märksõnaskeemi, kava ja küsimuste koostamine. Loetud teksti dramatiseering õpetaja juhiste toel.

Luuletuse teema määratlemine, aja ja koha kirjeldamine, meeleolu kirjeldamine. Luuletuse ja proosateksti mõtestatud esitamine (meeleolu, laad).

Vajaliku ja huvipakkuva raamatu leidmine kataloogi või e-otsingut kasutades. Loetud raamatu sisu ja tegelaste tutvustamine ja lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Loetule emotsionaalse hinnangu andmine ja põhjendamine.

Rahvaluule põhiliikide ära tundmine ja tunnuste nimetamine: muinasjutt, muistend, lühivormid (mõistus, vanasõna, anekdoot).

Tekstiloome

- Jutustab ja kirjutab loetust ning läbielatud sündmusest;
- jutustab tekstilähedasel, kokkuvõtlikult kavapunktide järgi, märksõnaskeemi ja küsimuste toel;
- kirjutab nii koolis kui ka igapäevaelus käsitsi ja arvutiga jutustava teksti;
- kirjutab lühema tarbeteksti vastavalt kirjutamise eesmärgile, funktsioonile ja adressaadile;
- tunneb kirjutatavate teksti ülesehitust ja vormistustavasid;
- kirjutab eakohase pikkusega loovjutte küsimuste, pildi, pildiseeria, märksõnaskeemi või kava toel;
- tunneb protsesskirjutamise etappe, täiendab oma tööd tagasiside põhjal;
- rakendab omandatud keeleteadmisi teksti kirjutamisel ja toimetamisel.

Tekstiloome

Ümberjutustamine ja ümberjutustuse kirjutamine: tekstilähedane, valikuline (mõne tegelase vaatepunktist), kokkuvõtlik, loov. Loo ümberjutustamine uute tegelaste ja sündmuste lisamise või asendamisega. Ümberjutustus kavapunktide, märksõnade ja küsimuste toel. Aheljutustamine. Fantaasialoo, muinasjutu või muistendi kirjutamine.

Lühemate tarbetekstide kirjutamine: seletus- ja veenmiskiri, e-kiri, teade. Kirja esitav osa ja taustaosa. Juhendavate tekstide kirjutamine: retsept, juhend või reeglistik. Kiri, ümbriku vormistamine.

Protsesskirjutamine: kirjutamiseks valmistumine (märksõnad, idee- või mõtteskeem, sündmuste kaart), mustandite kirjutamine, tagasiside põhjal töö täiendamine, toimetamine, viimistlemine, avaldamine.

Keeleteadlikkus

- Kirjeldab eesti keele häälikusüsteemi ja kaashäälikuühendi reeglit ja erandeid;
- järgib kirjutamisel õpitud häälikuõigekirjareegleid;
- eristab liitsõna täiend- ja põhiosa, liitsõna ja liitega sõna, aimab liitsõna tähendust täiend- ja põhiosa põhjal;
- selgitab sõna tähendust sõnastiku tähendusseletuse ja näidislausete põhjal;
- järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid;
- eristab sõnu liigiti;
- oskab pöörata tegusõnu ainsuses ja mitmuses ning kasutada jaatavat ja eitavat kõnet tekstis;
- oskab määrata lauseliikmeid ja teab nende ülesannet lauses;
- moodustab ja kirjavahemärgistab lauseid õpitu piires korrektselt.

Keeleteadlikkus

Häälikuõpetus ja õigekiri

Helilised ja helitud häälikud. Liidete *-gi* ja *-ki* õigekiri. Täis- ja kaashäälikuühend. Kaashäälikuühendi õigekiri, sulghäälik sõna keskel. Tähtede *i* ja *j* õigekiri tegijanimedes ja liitsõnades.

Sõnavaraõpetus

Liitsõnamoodustus: täiend- ja põhiosa, täiendi funktsioon liitsõnas. Liitsõna tähendus. Liitsõna ja liitega sõna erinevused.

Sõna tähenduse selgitamine oma sõnadega sõnastiku tähendussetuse ja näidislausete põhjal (nii raamatu- kui ka veebivariandist).

Vormiõpetus

Sõnaliigid ja nende funktsioon.

Tegusõna. Jaatava ja eitava kõne kasutamine tekstis. Tegusõna pöörde, tegusõna pööramine ainsuses ja mitmuses.

Käändsõna. Käändsõnad: nimisõna, omadussõna, arvsõna, asesõna. Käändsõna arv, ainsus ja mitmus.

Muutumatud sõnad: määrsõnad, hüüdsõnad, sidesõnad, kaassõnad.

Lauseõpetus

Lause ja lauseliikmed. Alus, öeldis, sihitis määrus ja nende ülesanne lauses kui tervikus. Lihtsamad lause laiendamise võimalused.

9 Eesti keel 5.klass

ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU JA MÕISTED	LÕIMING
<ul style="list-style-type: none"> • valib juhendamise toelsuhtluskanali; • leiab koos partneri või rühmaga vastuseid lihtsamatele probleemülesannetele, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku keelevormi; • esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi ning annab hinnanguid; 	<p><u>Suuline ja kirjalik suhtlus</u></p> <p>Keelekasutus erinevates suhtlusolukordades: koolis, avalikus kohas, eakaaslastega, täiskasvanutega suheldes, suulisel kõnes ja kirjalikus tekstis.</p> <p>Kaasõpilase ja õpetaja eesmärgistatud kuulamine. Kuuldu põhjal tegutsemine, kuuldule hinnangu andmine.</p> <p>Suuline arvamused avaldus etteantud teema piires, vastulausele reageerimine, seisukohast loobumine. Väite põhjendamine.</p>	<p>Aste Põhikoolis jälgitakse korrektset keelekasutust kõikide õppeainete tundides.</p> <p>Kirjalikes töödes parandatakse alati ära ka keelevead. Tehakse pidevat õpetajatevahelist koostööd, et õpilasel kujuneks harjumus kasutada korrektset keelt.</p> <p>Arvutiga ühendatud projektorit on võimalik kasutada peaaegu kõikide tundide ilmestamiseks, reeglite selgitamiseks, näidete toomiseks.</p> <p>Ühistund mõne teise õppeainega, kus teemad kattuvad.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • loeb ja kuulab isiklikust huvist ning õppimise eesmärkidel nii huvivaldkondade kui ka õpi- ja elutabelisitekte; • rakendab tuttavat liiki teksti lugemisel ja kuulamisel eri viise ja võimalusi; <p>valib juhendamise toel oma lugemisvara;</p>	<p><u>Teksti vastuvõtt</u></p> <p>Eesmärgistatud lugemine, lugemist hõlbustavad võtted.</p> <p>Tööjuhendi lugemine. Kava, mõttekaart, joonis jm visualiseerivad vahendid.</p> <p>Tarbe- ja õppetekstide mõtestatud lugemine (reegel, juhend, tabel, skeem, kaart).</p> <p>Kokkuvõtte konkreetsest materjalist (õppetekst, arutlus).</p>	<p>Tarbe- ja õppetekstide lugemine kõikides õppeainetes. Konspekterimine Refereerimine.</p> <p>Teabegraafika lugemine. Arvustuste kirjutamine teatrikülastuse käigus jälgitud etendusele.</p> <p>Kuulutuste koostamine ülekoollistest üritustest teavitamiseks.</p> <p>Ö</p>

	<p>Kuuldukonspekterimine.</p> <p>Trükised (raamat, ajaleht, ajakiri), nendes orienteerumine ja vajaliku teabeleidmine</p> <p>Visuaalselt esitatud info (foto, joonis, graafik) põhjal lihtsamate järelduste tegemine, seoste leidmine.</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • jutustab, kirjeldab, arutleb suuliselt ja kirjalikult, vormistab kirjalikud tekstid korrektselt; • esineb suuliselt (tervitab, võtab sõna, koostab lühikese ettekande); 	<p><u>Tekstiloom</u></p> <p>Ümberjutustamine: tekstilähedane, kokkuvõtlik, valikuline.</p> <p>Loetule, nähtule või kuuldule hinnangu andmine nii kirjalikult kui ka suuliselt. Lühiettekande esitamine.</p> <p>Kirjeldamine: sõnavalik, oluliste ja iseloomulike tunnuste esitamine. Kirjelduse ülesehitus: üldmulje, detailid, hinnang. Esem, olendi, inimese kirjeldamine. Autori suhtumine kirjeldatavasse ja selle väljendamine.</p> <p>Jutustamine. Oma elamustest ja juhtumustest jutustamine ning kirjutamine. Jutustuse ülesehitus. Ajalis-põhjuslik järgnevus tekstis. Sidus lausestus. Otsekõne jutustuses. Minavormis jutustamine.</p>	<p>Ettekandeid ja esitlusi tuleb koostada ja esitada enamikes õppeainetes.</p> <p>Ühistund mõne teise õppeainega, keeleteadmisi ja vormistust hinnatakse eesti keele tunnis, sisu teises õppeaines.</p>

	Arutlemine. Probleemide nägemine vaadeldavas nähtuses. Põhjuse ja tagajärje eristamine.	
<ul style="list-style-type: none"> tunneb eesti keele häälikusüsteemi; tunneb ära käänd-, pöörd- ja muutumatud sõnad; oskab määrata olevikku ja minevikku; õpib selgeks käändenimetused ja järjekorra; oskab panna sõnu teksti õiges käändes; oskab määrata sõnade ainsust ja mitmust;	<u>Õigekeelsus ja keelehoole</u> <u>Vormiõpetus</u> Sõnaliigid: tegusõnad, käändsõnad ja muutumatud sõnad. Tegusõna. Tegusõna ajad: olevik, lihtminevik. Jaatava ja eitava kõne kasutamine. Tegusõna pööramine ainsuses ja mitmuses. Tegusõna oleviku- ja minevikuvormikasutamine tekstis. Käändsõna. Käändsõnade liigid: nimisõna, omadussõna, arvsõna, asesõna. Käänamine. Käänded, nende küsimused ja tähendus. Õige käände valik sõltuvalt lause kontekstist. Ainsus ja mitmus.	Eesti keele tundides omandatut kasutatakse teistes tundides: õigekiri, tekstiloome.
<ul style="list-style-type: none"> moodustab ja kirjavahemärgistab liht- ja liitlauseid, sh koondlauseid; tunneb ära liht- ja liitlause tegusõna pöördelise vormijärgi; oskab eristada lauseid sisu vormi järgi; 	<u>Lauseõpetus</u> Lause. Alus ja öeldis. Lause laiendamise lihtsamaid võimalusi. Korduvate lauseliikmete kirjavahemärgistamine koondlauses. Koondlause kasutamine tekstis. Lihtlause. Lihtlause kirjavahemärgid. Küsi-, väit- ja hüüdlause lõpumärgid ja kasutamine.	Eesti keele tundides omandatut kasutatakse kirjutamisel teistes õppeainetes.
<ul style="list-style-type: none"> järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhieegleid; rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes. 	<u>Muud õigekirja teemad</u> Algustäheõigekiri: nimi, nimetus ja pealkiri. Isiku- ja kohanimed.	Suure ja väikese algustähe õige kasutamine kohanimedel kirjutamisel loodusõpetuse tunnis, ajaloosündmuste õigesti kirjutamine ajalootunnis.

HINDAMINE

Õpitulemuste saavutamist hinnatakse tunnikontrollide, kontrolltööde, etteütluste ja loovtööde kaudu. Hindamiskriteeriumid kirjalikes töödes:

90-100% - 5

75-89% - 4

50-74% - 3

20-49% - 2

0-19% - 1

! – töö on tegemata, õpilane puudus.

Suurema kaaluga on kontroll- ja loovtööd.

Aastahinne on positiivne, kui õpitulemused on saavutatud ja kõik kontroll- ja loovtööd on tehtud.

10 Eesti keel 6. klass

Teema EESTI KEEL 6. klass	Taotletavad õpitulemused	Õppesisu ja mõisted	Lõiming teiste õppeainetega
Suuline ja kirjalik suhtlus	<ul style="list-style-type: none"> • valib juhendamise toel suhtluskanali; peabsobivalt telefoni- ja mobiilivestlusi, kirja- ja meilivahetust; • võtab loetut ja kuuldut lühidalt kokku niisuulises kui ka kirjalikus vormis. • leiab koos partneri või rühmaga vastuseid lihtsamatele probleemülesannetele, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku keelevormi. 	<p>Arvamuse avaldamine, põhjendamine paaris- või rühmatöö käigus, kõnejärg. Kaaslaseparandamine, täiendamine. Arvamuse tagasivõtmine, kaaslase nõustumine, kaaslase täiendamine, parandamine.</p> <p>Kaasõpilaste töödele hinnangu andmine ja tunnustuse avaldamine.</p> <p>Klassivestlus, diskussioon. Telefonivestlus: alustamine, lõpetamine. Suhtlemine virtuaalkeskonnas: eesmärgid, võimalused, ohud (privaatse ja avaliku ala eristamine). e-kiri.</p>	<p>Aste Põhikoolis jälgitakse korrektset keelekasutust kõikide õppeainete tundides. Kirjalikes töodes parandatakse alati ära ka keelevead. Tehakse pidevat õpetajatevahelist koostööd, et õpilasel kujuneks harjumus kasutada korrektset keelt.</p> <p>Arvutiga ühendatud projektorit on võimalik kasutada peaaegu kõikide tundide ilmestamiseks, reeglite selgitamiseks, näidete toomiseks.</p> <p>e-kirja kirjutamine ja vormistamine arvutiklassis.</p>

Teema EESTI KEEL 6. klass	Taotletavad õpitulemused	Õppesisu ja mõisted	Lõiming teiste õppeainetega
Teksti vastuvõtt	<ul style="list-style-type: none"> • tunneb tavalisi tekstiliike ja nende kasutusvõimalusi; • võrdleb tekste omavahel, esitab küsimusi ja arvamusi ning teeb lühikokkuvõtte; • kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid tekstide tõlgendamisel ja seostamisel. 	<p>Raadio- ja telesaadete eripära, vormid ning liigid, eesmärgistatud kuulamine/vaatamine. Oma sõnadega kokkuvõtte tegemine. Saatekava.</p> <p>Trükiajakirjandus. Pressifoto. Karikatuur. Pildiallkiri. Teabegraafika. Reklaam: sõnum, pildi ja sõna mõju reklaamis, adressaat, lastele mõeldud reklaam.</p> <p>Tarbetekstide keel: kataloogid, kasutusjuhendid, toodete etiketid. Skeemid, tabelid, kuulutusest, sõiduplaanist, hinnakirjast andmete kirjanek jaseoste väljatoomine.</p>	<p>Oma saatekava koostamine ja ettekandmine.</p> <p>Teabegraafika lugemine kõikides õppeainetes.</p> <p>Võimalik lõiming tööõpetusega, et koostada kasutusjuhend endavalmistatud esemele, koostada retsepte endavalmistatud toitudele jne.</p>

Teema EESTI KEEL 6. klass	Taotletavad õpitulemused	Õppesisu ja mõisted	Lõiming teiste õppeainetega
Tekstiloom	<ul style="list-style-type: none"> • leiab juhendamise toel tekstiloomeks vajalikku kirjalikku või suusõnalist teavet raamatukogust ja internetist; • tunneb esinemise ettevalmistuse põhietappe; • tunneb kirjutamisprotse ssipõhetappe; • kirjutab eesmärgipäraselt loovtöid ja kirju (ka e-kirju ja sõnumeid), oskab leida ja täita lihtsamaid planke ja vorme; • avaldab viisakalt ja olukohaselt oma arvamust ja seisukohta • sündmuse, nähtuse või teksti 	<p>Protsesskirjutamine: suuline eeltöö, kava ja mõttekaardi koostamine, teksti kirjutamine, viimistlemine, toimetamine, avaldamine, tagasisidesaamine.</p> <p>Kirjandi ülesehitus. Sissejuhatus, teemaarendus, lõpetus. Mustand. Oma vigade leidmine ja parandamine.</p> <p>Alustekst, selle edasiarenduse lihtsamaid võtteid. Lisateabe otsimine. Erinevatest allikatest pärit info võrdlemine, olulise eristamine ebaolulisest, selle väljakirjutamine. Uue info seostamine oma teadmiste ja kogemustega, selle rakendamine konkreetsest tööülesandest lähtuvalt.</p>	<p>Saadud teadmised on rakendatavad nii ajaloos kui ka loodus- või inimeseõpetuses, samuti loovainetes (näiteks muusika- või kunstiteose analüüsimisel).</p> <p>Eesti keele tundides omandatud kasutatakse teistes ainetundides. Materjali kogumisel on võimalikud ühistunnid loodusõpetusega (nt keskkonnakaitse) või inimeseõpetusega (näiteks sõpradega suhtlemine).</p>

	kohta niisuulises kui ka kirjalikus vormis; <ul style="list-style-type: none"> • kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid tekste luues ja seostades. 		
--	---	--	--

Teema EESTI KEEL 6. klass	Taotletavad õpitulemused	Õppesisu ja mõisted	Lõiming teiste õppeainetega
--	---------------------------------	----------------------------	--

	<ul style="list-style-type: none"> • oskab eristada arvamust faktist • oskab kirjutada e-kirja, tavalist kirja ja vormistada ümbrikku. 	<p>Visuaalsed ja tekstilised infoallikad, nende usaldusväärsus. Teksti loomine pildi ja näitmaterjali põhjal. Fakt ja arvamus.</p> <p>Kiri, ümbriku vormistamine. Lühiettekanne, esitlus Internetist või teatmeteostest leitud info põhjal. Privaatses ja avalikus keskkonnas suhtlemise eetika.</p>	<p>Lühiettekanneid ja esitlusi tuleb koostada ja esitada enamikes õppeainetes. Võimalik ühistund näiteks loodusõpetusega, kusjuures keeleteadmisi ja vormistust hinnatakse eesti keele tunnis, sisu loodusõpetuses.</p> <p>Kunstiõpetus ja IT: Kuulutuse koostamine ülekoollisest üritusest teavitamiseks.</p>
--	--	--	--

Teema EESTI KEEL 6. klass	Taotletavad õpitulemused	Õppesisu ja mõisted	Lõiming teiste õppeainetega
	<ul style="list-style-type: none"> • oskab eristada liit- ja lihtlauset; • kasutada ühendavaid ja siduvaid sõnu; • Kirjavahemärgistada lauseid: koondlause, liitlause, otsekõnega lause, üte. • tunneb mõisteid nimi ja nimetus; • oskab kasutada suurt ja väikest algustähte nimede, nimetuste perioodikaväljaannete, ajaloosündmuste, ametinimetuste, keelte, rahvuste ja riikide puhul; • tunneb üldkasutatavaid lühendeid ja oskab neid tekstis lugeda. 	<p>Liitlause. Lihtlauset sidumine liitlauseks. Sidesõnaga ja sidesõnata liitlause. Kahe järjestikuse osalausega liitlause kirjavahemärgistamine. Otsekõne ja saatelause. Saatelause otsekõne ees, keskel ja järel. Otsekõne kirjavahemärgid. Otsekõne kasutamise võimalusi. Üte ja selle kirjavahemärgid.</p> <p><u>Muud õigekirja teemad</u> Algustäheõigekiri: ajaloosündmused; ametinimetused ja üldnimetused; perioodikaväljaanded; teoste pealkirjad.</p> <p>Üldkasutatavad lühendid. Lühendite õigekiri, lühendite lugemine.</p>	<p>Suure ja väikese algustähe õige kasutamine kohanime märkimises loodusõpetuse tunnis, ajaloosündmuste õigesti kirjutamine ajalootunnis.</p> <p>Lühendite õige kasutamine kõikides õppeainetes, eelkõige matemaatikas ja loodusõpetuses.</p>

Hindamine

Õpitulemuste saavutamist hinnatakse tunnikontrollide, kontrolltööde, etteütluste ja loovtööde kaudu. Hindamiskriteeriumid kirjalikes töödes:

90-100% - 5

75-89% - 4

50-74% - 3

20-49% - 2

0-19% - 1

! – töö on tegemata, õpilane puudus.

Suurema kaaluga on kontroll- ja loovtööd.

Aastahinne on positiivne, kui õpitulemused on saavutatud ja kõik kontroll- ja loovtööd on tehtud.

11 Eesti keel 7.klass

Teema EESTI KEEL 7. klass	Taotletavad õpitulemused	Õppesisu ja mõisted	Lõiming teiste õppeainetega
Suuline ja kirjalik suhtlus	<ul style="list-style-type: none"> • oskab näha erinevusi suulise ja kirjaliku suhtlemise vahel; • oskab teha loetust kokkuvõtet ja vastata küsimustele; • oskab kirjutada ja saata meili • oskab kommenteerida meediateksti; 	<p>Kuuldust ja loetust kokkuvõtte tegemine, asjakohaste küsimuste esitamine.</p> <p>Meilivahetus, meili kirjutamine ja keelevahendite valik.</p> <p>Aktuaalse meediateksti kommenteerimine vestlusringis.</p>	<p>Aste Põhikoolis jälgitakse korrektset keelekasutust kõikide õppeainete tundides. Kirjalikes töödes parandatakse alati ära ka keelevead. Tehakse pidevat õpetajatevahelist koostööd, et õpilasel kujuneks harjumus kasutada korrektset keelt.</p> <p>Meediatekste valitakse erinevates õppetundides käsitlevate teemade hulgast.</p>

Teema EESTI KEEL 7. klass	Taotletavad õpitulemused	Õppesisu ja mõisted	Lõiming teiste õppeainetega
Teksti vastuvõtt	<ul style="list-style-type: none"> • oskab lugeda ja tõlgendada teabegraafikat ja piltteksti; • tunneb meediakanaleid; • eristab meediatekste: uudis, arvamus, intervjuu, reportaaž; • eristada arvamust faktist; • oskab kirjutada uudist; 	<p>Sõnalise teksti seostamine pildilise teabega (foto, joonis, skeem jm). Pilttekstide ja teabegraafika lugemine ja tõlgendamine.</p> <p>Meedia olemus ja eesmärgid tänapäeval. Meediatekstide tunnused. Põhilised meediakanalid. Kvaliteetajakirjandus ja meelelahutuslik meedia. Fakti ja arvamuse eristamine.</p> <p>Meediatekstide põhiliigid: uudislugu, arvamislugu, intervjuu, reportaaž, kuulutus. Uudisloo ülesehitus ja pealkiri. Arvamislugu ülesehitus ja pealkiri. Tele- ja raadiosaated.</p>	

Teema EESTI KEEL 7. klass	Taotletavad õpitulemused	Õppesisu ja mõisted	Lõiming teiste õppeainetega
Tekstiloo	<ul style="list-style-type: none"> • põhjendab ja avaldab viisakalt, asja- ja olukohaselt oma arvamust ja seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suulises kui ka kirjalikus vormis; • kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid nii tekste luues kui ka seostades; • oskab ette valmistada, • kirjutada ja suuliselt esitada eri tüüpi tekste (jutustav, kirjeldav, arutlev); • vormistab tekstid korrektselt; 	<p>Kirja kirjutamine ja vormistamine, keelevahendite valik.</p> <p>Teabe edastamine, reprodutseerimine, seostamine konkreetse teema või isikliku kogemuse piires.</p> <p>Uudisloo kirjutamine: materjali kogumine, infoallikad, vastutus avaldatu eest.</p> <p>Uudisloo pealkirjastamine.</p> <p>Intervjuutegemine: valmistumine, küsitlemine, kirjutamine, toimetamine ja vormistamine.</p> <p>Kirjalike tööde vormistamise põhimõtted.</p> <p>Teksti arvutitöötlus.</p> <p>Arvamusloo suuline ja kirjalik kommenteerimine: isikliku seisukoha kujundamine käsitletava probleemi kohta, selle põhjendamine.</p>	<p>Saadud teadmised on rakendatavad nii ajaloos kui ka loodus- või inimeseõpetuses.</p> <p>Eesti keele tundides omandatud kasutatakse esseede kirjutamisel teistes õppeainetes.</p> <p>Kuulutuste koostamine ülekoollistest üritustest teavitamiseks.</p> <p>Arvustuse kirjutamine teatrietendusele.</p>

Õigekeelsus ja keelehoole <u>Üldteemad</u>	<ul style="list-style-type: none"> eristab kirjakeelt argikeelest; teab eesti keele murdeid; järgib eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid; 	Kirjakeel ja argikeel. Eesti keele murded. Oskussõnavara. Sõnadeta suhtlemine.	Korrektset keelekasutust jälgitakse kõikide õppeainete tundides.
--	---	--	--

Teema EESTI KEEL 7. klass	Taotletavad õpitulemused	Õppesisu ja mõisted	Lõiming teiste õppeainetega
Õigekeelsus ja keelehoole	<ul style="list-style-type: none"> järgib eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid; oskab õigekirjajuhiseid leida veebiallikatest, sõna- ja käsiraamatutest; teab eesti keele häälikusüsteemi; 	<u>Häälikuõpetus ja õigekiri</u> Häälikute liigitamine. Kaashäälikuühendi põhireegli rakendamine liitega sõnades, kaashäälikuühendi õigekirja erandid. Veahtliku häälikuõigekirjaga sõnad. Omasõnad ja võõrsõnad. Veahtlike võõrsõnade õigekiri. Silbitamine, pikk ja lühike silp. Õigehääldus: rõhk ja välde. Välte ja õigekirja seosed. ÕS-ist (nii veebi- kui ka raamatuvariandist) õigekirja ja õige häälduse kontrollimine.	Suure ja väikese algustähe õige kasutamine kohanimedele märkimises loodusõpetuse tunnis, ajaloosündmuste õigesti kirjutamine ajalootunnis. Sõnade laenamisest inglise ja vene keelest, sõnavaraline töö kõikides keeletundides.

Õigekeelsus ja keelehoole	<ul style="list-style-type: none"> • rakendab omandatud • keeleteadmisi tekstiloomes, tekste analüüsis ja hinnates; • teab õpitud tekstiliikide keelelisi erijooni; 	<u>Sõnavaraõpetus</u> Sõna ja tähendus, sõnastuse rikastamine, sünonüümide tähendusvarjundid. Homonüümid ja veahtlikud paronüümid.	
----------------------------------	--	--	--

Teema EESTI KEEL 7. klass	Taotletavad õpitulemused	Õppesisu ja mõisted	Lõiming teiste õppeainetega
Õigekeelsus ja keelehoole	<ul style="list-style-type: none"> • teab eesti keele sõnaliike ja -vorme; • rakendab omandatud • keeleteadmisi tekstiloomes, tekste analüüsis ja hinnates; • kasutab tekstide koostamisel tavakohast ülesehitust ja vormistust. 	<p><u>Vormiõpetus ja õigekiri</u> Sõnaliigid: tegusõnad, käandsõnad (nimi-, omadus, arv- ja asesõnad) ja muutumatud sõnad(määr-, kaas-, side- ja hüüdsõnad). Sõnaliikide funktsioon lauses.</p> <p>Tegusõna pöördelised vormid: pööre, arv, aeg,kõneviis, tegumood. Tegusõna vormide kasutamine lauses. Tegusõna käändelised vormid. Tegusõna astmevaheldus: veahtlikud tegusõnad ja sõnavormid. Õige pöördevormi leidmine ÕS-ist, vormimoodustus tüüpsõna eeskujul. Liit-,ühend- ja väljendtegasõna. Tegusõna kokku- ja lahkukirjutamine.</p> <p>Käändsõnad. Käanetevahelised seosed. Veahtlikud käändevormid. Käandsõna astmevaheldus: veahtlikud käandsõnad ja sõnavormid. Õige käändevormi leidmine ÕS-ist, vormimoodustus tüüpsõna eeskujul. Omadussõna võrdlusastmed: veahtlikudsõnad. Käandsõna kokku- ja lahkukirjutamine.</p>	<p>Põhi- ja järgarvsõnade sõnade ja numbritega kirjutamise ja õige lugemise jälgimine matemaatikatunnis.</p> <p>Kuupäeva õigesti kirjutamine kõikides õppeainetes.</p>

		Numbritekirjutamine: põhi- ja järgarvud, kuupäevad, aastad, kellaajad. Muutumatud sõnad. Määr- ja kaassõnade eristamine.	
--	--	---	--

12 Eesti keel 8.klass

Teema EESTI KEEL 8. klass	Taotletavad õpitulemused	Õppesisu ja mõisted	Lõiming teiste õppeainetega
Suuline ja kirjalik suhtlus	<ul style="list-style-type: none"> • peab sobivalt telefoni- ja mobiilivestlusi; • käsitleb koos partneri või rühmaga sihipäraselt eakohaseid teemasid ning lahendab probleemülesandeid, kasutades sobivalt kas suulistvõi kirjalikku keelevormi; • oskab algatada, arendada, tõrjuda ja katkestada nii suhtlust kui ka teemasid; • väljendab oma seisukohti jasõnastab vajadusel oma eriarvamuse; • teeb ettepanekuid, esitab omapoolseid põhjendusi, annab vajadusel lisateavet; 	<p>Suhtlusolukord, suhtlusolukorra komponendid, suhtluspartnerid.</p> <p>Erinevates suhtlusolukordades osalemine. Suhtlusolukorraga arvestamine.</p> <p>Suhtlemisel partneri arvestamine.</p> <p>Suulise suhtlemise tavad eesti keeles: pöördumine, tervitamine, telefonivestlus.</p> <p>Suhtlemine rühmas, sõna saamine, kõnejärje hoidmine. Rühmatöö käigus arvamuse avaldamine ja põhjendamine. Diskussioon. Kompromissi leidmine, kaaslase öeldu/ tehtu täiendamine ja parandamine.</p>	<p>Korrektset keelekasutust jälgitakse kõikide õppeainete tundides. Kirjalikes töödes parandatakse alati ära ka keelevead. Tehakse pidevat õpetajatevahelist koostööd, et õpilaselkujuneks harjumus kasutada korrektset keelt.</p> <p>Suhtlusolukorda sobiva stiili valimine.</p>

		Kaaslase tööle põhjendatud hinnangu andmine. Suulise arutelu tulemuste kirjalik talletamine. Väitlus, väitluse reeglid.	
--	--	---	--

Teema EESTI KEEL 8. klass	Taotletavad õpitulemused	Õppesisu ja mõisted	Lõiming teiste õppeainetega
--	---------------------------------	----------------------------	------------------------------------

<p>Tekstiloomed</p>	<ul style="list-style-type: none"> • leiab tekstiloomeks vajalikku kirjalikku või suusõnalist teavet raamatukogust ja internetist; valib kriitiliselt oma teabeallikaid ja osutab nendele sobivas vormis; • tunneb esinemise ettevalmistuse ja kirjutamise protsesse ja kohandab neid oma eesmärkidele; • oskab eesmärgipäraselt kirjutada kirjandit; • oskab suuliselt esineda (tervitab, võtab sõna, koostab ja peab lühikestettekannet ja kõnet); 	<p>Teabe edastamine, reprodutseerimine, seostamine konkreetse teema või isikliku kogemuse piires.</p> <p>Erinevat liiki alustekstide põhjal kirjutamine. Refereerimine. Teabeallikatele ja alustekstidele viitamise võimalused. Viidete vormistamine.</p> <p>Kõneks valmistumine, kõne koostamine ja esitamine. Kõne näitlikustamine. Ettekande koostamine ja esitamine.</p> <p>Kirjandi kirjutamise eeltöö: mõtete kogumine, kava koostamine, mustandi kirjutamine. Kirjandi teema ja peamõtte, kirjandi ülesehitus. Teksti liigendamine. Jutustava, kirjeldava või arutleva kirjandikirjutamine.</p>	<p>Referaate tuleb koostada ajaloos, ühiskonnaõpetuses, geograafias jm. Võimalik on koostöö, kus eesti keele õpetaja hindab töö keelt ja vormistust, vastava aine õpetaja aga sisulist külge.</p> <p>Kõne teema võib seostuda erinevate õppeainetega. Eeltöö käigus materjali kogumine. Arvuti abil info leidmine, erinevate otsingumootorite kasutamine, olulise eristamine ebaolulisest.</p>
----------------------------	--	--	--

Teema EESTI KEEL 8. klass	Taotletavad õpitulemused	Õppesisu ja mõisted	Lõiming teiste õppeainetega
Õigekeelsus ja keelehoole	<ul style="list-style-type: none"> • teab eesti keele • lauseehituse peajooni; • tunneb keelendite stiiliväärtust; • oskab keelendeid tekstis mõista ja kasutada; • teab suulise ja kirjaliku keelevormi erijooni; • järgib eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid; • oskab õigekirjajuhiseid leida sõna- ja käsiraamatutest ning veebiallikatest; • rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes, tekste analüüsid ja hinnates; <p>teab õpitud tekstiliikide keelelisi erijooni;</p>	<p><u>Üldteemad</u> Eesti kirjakeele kujunemine 19. sajandil.</p> <p><u>Algustäheõigekiri</u> Nimi, nimetus ja pealkiri. Isikud ja olendid; kohad ja ehitised; asutused, ettevõtted ja organisatsioonid; riigid ja osariigid; perioodikaväljaanded; teosed, dokumendid ja sarjad; ajaloosündmused; üritused; kaubad.</p> <p><u>Lauseõpetus ja õigekiri</u> Lause. Lause suhtluseesmärgid. Lauseliikmed: öeldis, alus, sihitis, määrusja öeldistäide. Täiend. Korduvate eri- ja samaliigiliste lauseliikmete ja täiendite kirjavahemärgistamine, koondlause. Liht- ja liitlause. Lihtlause õigekiri. Rindlause. Rindlause osalausete</p>	<p>Murdealadega tutvumisel tuleb appi geograafia-tunni kaart.</p> <p>Suure ja väikesealgustähe õige kasutamine kohanimede ja loodusobjektide märkimises geograafiatunnis, ajaloosündmuste õigesti kirjutamine ajalootunnis.</p>

Teema EESTI KEEL 8. klass	Taotletavad õpitulemused	Õppesisu ja mõisted	Lõiming teiste õppeainetega
	<ul style="list-style-type: none"> • kasutab tekstide koostamisel tavakohast ülesehitust ja vormistust. 	ühendamise võimalused, rindlause kirjavahemärgistamine. Põimlause. Pea- ja kõrvallause. Põimlause õigekiri. Segaliitlause. Lauselühend. Lauselühendi õigekiri. Lauselühendiasendamine kõrvallausega. Liht- ja liitlause sõnajärg. Otsekõne, kaudkõne ja tsitaat. Otsekõnega lause muutmine kaudkõneks. Lisandi ja ütte kirjavahemärgistamine ja kasutamine lauses.	

Teema EESTI KEEL 9. klass	Taotletavad õpitulemused	Õppesisu ja mõisted	Lõiming teiste õppeainetega
Suuline ja kirjalik suhtlus	<ul style="list-style-type: none"> • kasutab tekstide koostamisel tavakohast ülesehitust ja vormistust. 	<p>Veebisuhtluse eesmärgid, võimalused ja ohud.</p> <p>Veebipõhised suhtluskanalid: jututoad, blogid, kommentaarid. Veebis kommenteerimine.</p> <p>Keeleviisakus ja -väarikus.</p> <p>Anonüümsuse mõju keelekasutusele.</p> <p>Aktuaalse meediateksti kommenteerimine vestlusringis.</p> <p>Loetu kirjalik ja suuline vahendamine. Suhtlemine ajakirjanikuga.</p> <p>Väitlus, väitluse reeglid.</p>	<p>Esseede, arutluste kirjutamine ajaloo-, ühiskonnaõpetuse, inglise keele tundides.</p> <p>Stiililt sobiva keele kasutamine kõikide õppeainete kirjalikes ja suulistes vastustes.</p> <p>Arvutiga ühendatud projektorit on võimalik kasutada peaaegu kõikide tundide ilmestamiseks, reeglite selgitamiseks, näidete toomiseks.</p>

Teema EESTI KEEL 9. klass	Taotletavad õpitulemused	Õppesisu ja mõisted	Lõiming teiste õppeainetega
Teksti vastuvõtt	<ul style="list-style-type: none"> • loeb ja kuulab avaliku eluga kursisoleku ja õppimise või töö eesmärkidel ning isiklikust huvist; • rakendab lugemise ja kuulamise eri viise ja võimalusi; • loeb ja kuulab sihipäraselt, kriitiliselt ja arusaamisega nii oma huvivaldkondade kui ka õpi- ja elutarbelisi tekste; • suudab teha järeldusi kasutatud keelevahenditest, märkab kujundlikkust; • väärtustab eesti keelt ühena Euroopa ja maailmakeeltest; • suhestab keeli teadlikult, tajub nende erinevusi; • edastab võõrkeeles kuulnud 	<p>Veebilehed: eesmärgid ja ülesehitus. Veebist teabe otsimine, teabeallikate jainfo kriitiline hindamine. Teabe talletamine ja süstematiseerimine. Sõnalise teksti seostamine pildilisteabega (foto, joonis, skeem jm). Pilttekstide ja teabegraafikalugemine ja tõlgendamine.</p> <p>Tarbetekstide eesmärk, tarbetekstidetunnused ja ülesehitus. Tarbe- ja teabetekstidest olulise info leidmine, süstematiseerimine ja selle põhjal järelduste tegemine. Funktsionaalstiilid: tarbe-, teabe-, meedia- ja reklaamitekstide keelekasutus. Tarbetekstide koostamine ja vormistamine:</p>	<p>Tekstide lugemine ja suhtlemine veebis.</p> <p>Teabegraafika lugemine ja info otsimine kõikides õppeainetes. Arvuti abil tarbetekstide vormistamine.</p> <p>Uurimistööde kavandamine, koostamine, vormistamine, esitamine. Uurimistöö tutvustamine PowerPoint esitluse abil.</p> <p>Avalduse, CV jms kirjutamine karjääriõpetuse raames.</p>

<p>Õigekeelsus ja keelehoole</p>	<p>jaloetud infot korrektses eesti keeles ja arvestades eesti keelekasutuse väljakujunenud tavaid;</p> <ul style="list-style-type: none"> • leiab oma sõnavara rikastamiseks keeleallikatest sõnade konteksti-tähendusi, kasutusviise ja mõistesuhteid; • tunneb keelendite stiiliväärtust; • oskab keelendeid tekstis mõista ja kasutada; • tuleb eesti kirjakeelega toimeisiklikus ja avalikus elus ning edasi õppides. 	<p>elulookirjeldus, seletuskiri, avaldus, taotlus.</p> <p><u>Üldteemad</u> Keeleuuendus. Kirjakeele areng tänapäeval: võimalused ja ohud. Keelesugulus, soomeugri ja indoeuroopa keeled. Eesti keele eripära, võrdlus teiste keeltega.</p> <p><u>Häälikuõpetus ja õigekiri</u> Muutumatu sõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Tsitaatsõnade märkimine kirjas. Võõrnimedega õigekiri ja vormimoodustus. Lühendamise põhimõtted ja õigekiri, lühendite käänamine. Poolitamine, sh võõrsõnade ja nimede poolitamine. Arvuti keelekorrektori kasutamine.</p>	<p>Jälgitakse kohanimedega õigekirjutust geograafiatunnis, arvsõnade õigekirjutust matemaatika tunnis jne.</p> <p>Geograafiliste kaartide kasutamine.</p> <p>Õige lühendite kasutamine kõikides õppeainetes.</p> <p>Õige poolitamine kõikides õppeainetes. Arvuti keelekorrektori kasutamine.</p>
<p>Sõnavaraõpetus</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Sõnastike kasutamine nii paber kandjal kui veebis. 	<p>Keelendite stiilivärvind, seda mõjutavad tegurid. Fraseoloogismid ja nende stiilivärving. Sõnavara rikastamine: tuletamine, liitmine, tehissõnad. Sageli esinevad tuletusliited ja nende tähendus. Eesti keele olulisemad sõna- ja</p>	<p>Sõnade laenamine inglise jt keeltest.</p>

Tekstiloom	<ul style="list-style-type: none"> • arutleva kirjandi kirjutamine; • kaaslaste tööle retsensiooni kirjutamine. 	käsiraamatud, keelealased veebiallikad. Sõnaraamatute kasutamine sõnade tähenduse ja stiilivärvingu leidmiseks. Kirjandi ülesehitus. Materjali kogumine ja eeltöö: mõistekaart ja kava. Eeltöö kirjutamine ja viimistlemine.	Ajaloo ja ühiskonnaõpetuses esseede kirjutamisel.
-------------------	---	---	---

Hindamine 7.-9.klassis

Õpitulemuste saavutamist hinnatakse tunnikontrollide, kontrolltööde, etteütluste ja loovtööde kaudu. Hindamiskriteeriumid kirjalikes töödes:

90-100% - 5

75-89% - 4

50-74% - 3

20-49% - 2

0-19% -1

! – töö on tegemata, õpilane puudus.

Suurema kaaluga on kontrolltööd ja loovtööd.

Aastahinne on positiivne, kui õpitulemused on saavutatud ja kõik kontroll- ja loovtööd on tehtud.

III kooliaste õpitulemuste kokkuvõte

Suuline ja kirjalik suhtlus

Õpilane: 1) nimetab suulise ja kirjaliku kõne erijooni ning eristab kirjakeelt argikeelest;

2) esitab kuuldu ja loetu põhjal küsimusi, teeb järeldusi ning annab hinnanguid;

3) teeb kuuldu ja loetu kohta nii suulise kui ka kirjaliku kokkuvõtte;

4) arutleb eakohastel teemadel, lahendab keelealaseid probleemülesandeid ja osaleb

2) esitab kuuldu ja loetu põhjal küsimusi, teeb järeldusi ning annab hinnanguid;

3) teeb kuuldu ja loetu kohta nii suulise kui ka kirjaliku kokkuvõtte;

4) arutleb eakohastel teemadel, lahendab keelealaseid probleemülesandeid ja osaleb diskussioonides;

- 5) põhjendab ning avaldab viisakalt ja asjakohaselt arvamust ja seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- 6) märkab tekstides ja suhtluses tehtavaid keelevalikuid;
- 7) kasutab asjakohaseid suulise ja kirjaliku suhtlemise tavaid ja võimalusi.

Teksti vastuvõtt

Õpilane:

- 1) iseloomustab peamisi tekstiliike, nende põhijooni ning kasutamise võimalusi;
- 2) loeb ja kuulab sihipäraselt, kriitiliselt ning arusaamisega nii oma huvivaldkondade kui ka õpi- ja elutarbelisi tekste;
- 3) teab, et teksti väljenduslaad oleneb teksti kasutusvaldkonnast, liigist, eesmärgist, autorist ja suhtlusolukorrast;
- 4) teeb järeldusi kasutatud keelevahendite kohta ning märkab kujundlikkust mõjutusvahendina;
- 5) hindab kriitiliselt sõnumi suhtlusmooduseid, sh visuaalset, kuuldelist, žestilist ja tekstilist osa; 6) võtab kokku ja konspekteerib tekste, teeb teksti põhjal märkmeid, võrdleb tekste omavahel, osutab arusaamatule;
- 7) sõnastab teksti kohta küsimusi ja esitab vastuväiteid, avaldab arvamust, kommenteerib, tõlgendab ning seostab oma kogemuste ja mõtetega;
- 8) kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid teksti vastuvõtmisel, analüüsimisel ja tõlgendamisel ning seoste loomisel.

Tekstiloom

Õpilane:

- 1) leiab tekstiloomeks vajalikku teavet eri allikatest ja keskkondadest, valib kriitiliselt teabeallikaid ning osundab neid sobivas vormis;
- 2) kirjutab ja valmistub esinemiseks etappide kaupa;
- 3) ehitab teksti üles vastuvõtjat arvestades, järjestab ja seostab info loogiliselt ning valdab peamisi tekstisidususvõtteid;
- 4) esineb suuliselt (tervitab, võtab sõna, koostab ning peab lühikese ettekande ja kõne);
- 5) kirjutab eesmärgipäraselt ja olukohaselt, vormistab korrektselt eri liike tekste (teabetekstid, sh kindla eesmärgiga ülevaated, kokkuvõtted ja lühiuurimused; meediatekstid, sh uudis, intervjuu; arvamustekstid, sh kirjand, kommentaar, aramuslugu; avaliku suhtluse tekstid, sh avaldus, seletuskiri);
- 6) seostab oma kirjutise ja esinemise sündmuse või toiminguga eesmärgiga, vahendab kuulnud ja loetud tekste sobiva pikkuse ja täpsusega, viidates allikale;
- 7) kirjutab suhtlussituatsiooni sobivaid tekste, arvestab teksti vastuvõtjat, järgib õigekirjanorme, kasutab mitmekesiseid grammatilisi tarindeid ja sõnavara;
- 8) kasutab kirjutamisel mitmeid keeleallikaid ja teeb saadud teabe põhjal teadlikke keelevalikuid.

Keeleteadlikkus

Õpilane:

- 1) väärtustab eesti keelt ühena Euroopa ja maailma keeltest, kirjeldab ja mõistab eesti keele eripära, kujunemist ja rolli teiste keelte taustal, suhestab keeli teadlikult;
- 2) suhtub mõistvalt eesti keelt teise keelena kõnelejatesse, on toetav vestluspartner;
- 3) järgib eesti õigekirja aluseid ja põhimõtteid, kasutab õigekirjakorrektorit;
- 4) kasutab eesti kirjakeelt avalikult esinedes ning õppides;

- 5) kirjeldab eesti keele häälikusüsteemi, eristab sõnaliike ja -vorme, lauseehituse peajooni;
- 6) tunneb peamisi lausetarindeid ja varieerib neid kirjutades korrektsel ja sobival viisil, sh kasutab liit- ja lihtlauseid, lauselühendiga lauseid, otsekõnet;
- 7) kasutab ja mõistab tekstis erineva stiiliväärtusega sõnu ja väljendeid, tunneb eesti keele sõnamoodustuse põhimõtteid;
- 8) kirjeldab õpitud metakeele piires tekstide ülesehituslikku ja grammatilist ning sõnavaralist eripära;
- 9) kasutab teadlikult mitmesuguseid keeleallikaid, tunneb sõnaartikli ülesehitust, märke ja märgendeid, leiab teavet õigekirja, vormimoodustuse

14 Kirjandus

II kooliastme, 5. ja 6. klassi kirjanduse õpitulemused

6. klassi lõpetaja:

1. on lugenud eakohast erižanrilist väärtkirjandust, kujundanud selle kaudu oma kõlbelisi tõekspidamisi ning arendanud lugejaoskusi;
2. mõistab kirjandust kui oma rahvuskultuuri olulist osa ja eri rahvaste kultuuri tutvustajat;
3. tõlgendab, analüüsib ja mõistab teoses kujutatud lugu ning tegelassuhteid, elamusi ja väärtusi;
4. mõistab ning aktsepteerib erinevaid seisukohti, mis võivad tekkida kirjandusteost lugedes;
5. jutustab teksti- või elamuspõhiselt ning arutleb teoses toimunu üle, väljendades end korrektselt;
6. kirjutab nii jutustavaid kui ka kirjeldavaid omaloomingulisi töid, väljendades end korrektselt;
7. kasutab vajaliku teabe hankimiseks eri allikaid, sh sõnaraamatuid ja internetti.

Lugemine

6. klassi lõpetaja:

1. on läbi lugenud vähemalt kaheksa eakohast erinevasse žanrisse kuuluvat väärtkirjandusteost (raamatut);
2. loeb kirjandusteksti ladusalt ja mõtestatult ning väärtustab lugemist;
3. tutvustab loetud kirjandusteose autorit, sisu ja tegelasi ning kõneleb oma lugemismuljetest, -elamustest ja -kogemustest.

Jutustamine

6. klassi lõpetaja:

1. jutustab tekstilähedaselt kavapunktide või märksõnade toel;
2. jutustab mõttelt sidusa tervikliku ülesehitusega selgelt sõnastatud loo, tuginedes kirjanduslikule tekstile, tõsielusündmusele või oma fantaasiale

Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine

Teose/loo kui terviku mõistmist toetavad tegevused

6. klassi lõpetaja:

koostab teksti kohta eri liiki küsimusi;

vastab teksti põhjal koostatud küsimustele oma sõnadega või tekstinäitega;

koostab teksti kohta sisukava, kasutades küsimusi, väiteid või märksõnu;

järjestab teksti põhjal sündmused ning määrab nende toimumise aja ja koha;

kirjeldab loetud tekstile tuginedes tegelaste välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib nende suhteid, hindab nende käitumist, lähtudes üldtunnustatud moraalnormidest, ning võrdleb iseennast mõne tegelasega;

leiab lõigu kesksed mõtted ja sõnastab peamõtte;

arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle, avaldab ning põhjendab omaarvamust, valides sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elust;

otsib teavet tundmatute sõnade kohta ning teeb endale selgeks nende tähenduse.

Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine

klassi lõpetaja:

1. tunneb ära ja kasutab tekstides epiteete, võrdlusi ning algriimi;
2. seletab õpitud vanasõnade ja kõnekäändude tähendust.

Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine. Esitamine

Omalooming

6. klassi lõpetaja kirjutab erineva pikkusega eriliigilisi omaloomingulisi töid, sh kirjeldava ja jutustava teksti.

Hindamine 5. -6.klassis

Õpitulemusi hinnates lähtutakse põhikooli riikliku õppekava üldosa ja teiste hindamist reguleerivate õigusaktide käsitlusest. Hinnatakse õpilase teadmisi ja oskusi suuliste vastuste (esituste) ning kirjalike tööde alusel, arvestades teadmiste ja oskuste vastavust ainekava õpitulemustele.

Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega. (1-5) Õpitulemuste kontrollimise vormid on mitmekesised ning vastavuses õpitulemustega. Kirjalike ülesannete puhul parandab õpetaja ka keelevead, kuid hinnates arvestatakse valdavalt töö sisu. Omaloominguliste tööde puhul võib lisahindega tunnustavalt hinnata ideelist ja esteetilist aspekti. Hinnatakse jooksvalt õppeülesannete täitmist ja kirjanduse vihiku sissekandeid ja korda.

Igal aastal on miinimumiks läbi lugeda 4 väärtkirjanduse teost, mille määrab õpetaja. Võimekamatele on soovituslektüür.

Kirjalike testide puhul on hindamiskriteeriumid järgmised:

90-100% -5, 75-89% - 4, 50-74% - 3, 20-49% - 2, 0 – 19% - 1;

! - õpilane on puudunud, töö tuleb järele teha.

Suuliste vastuste puhul hinnatakse jutustamise ladusust, ilmekust ja individuaalset lähenemist teemale.

15 Kirjandus 5. klass

ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU	LÕIMING
<ul style="list-style-type: none"> • on läbi lugenud vähemalt neli eakohast ja erižanrilist väärtkirjanduse hulka kuuluvat tervikteost (raamatut); • loeb eakohast erižanrilist kirjanduslikku teksti ladusalt ja mõtestatult, väärtustab lugemist; • tutvustab loetud kirjandusteose autorit, sisu ja tegelasi, kõneleb oma lugemismuljetest, -elamustest ja -kogemustest. 	<p><u>Lugemine</u> Lugemise eesmärgistamine. Lugemiseks valmistumine, keskendunud lugemine. Lugemistehnika arendamine, häälega ja hääleta lugemine, pauside, tempo ja intonatsiooni jälgimine. Huvipakkuva kirjandusteose leidmine ja iseseisev lugemine. Lugemisrõõm. Loetud raamatu autori, sisu ja tegelaste tutvustamine klassikaaslastele. Soovitatud tervikteoste kodulugemine, ühisaruteluks vajalike ülesannete täitmine.</p>	<p>Elukestev õpe ja karjääri planeerimine. Keskkond ja jätkusuutlik areng. Väärtused ja kõlblus. Seotud eesti keele, loodusainete, ühiskonnaõpetuse, ajalooaga.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • jutustab tekstilähedaselt kavapunktide järgi või märksõnade toel; • jutustab mõttelt sidusa ja tervikliku ülesehitusega loo, tuginedes kirjanduslikule tekstile, tõsielusündmusele või oma fantaasiale; 	<p><u>Jutustamine</u> Tekstilähedane sündmustest jutustamine kavapunktide järgi. Tekstilähedane jutustamine märksõnade toel. Aheljutustamine. Iseendaga või kellegi teisega toimunud sündmusest või mälestuspildist</p>	<p>Elukestev õpe ja karjääri planeerimine. Teabekeskond. Väärtused ja kõlblus. Seotud eesti keele, muusika, kunsti jt jutustavate ainetega.</p>

<ul style="list-style-type: none"> • jutustab piltteksti põhjal ja selgitab selle		
--	--	--

<ul style="list-style-type: none"> • sisu. • Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine • Teose/loo kui terviku mõistmist toetavad tegevused • koostab teksti kohta eriliigilisi küsimusi; vastab teksti põhjal koostatud küsimustele oma sõnadega või tekstinäitega; • koostab teksti kohta sisukava, kasutades väiteid või märksõnu; • leiab lõigu kesksed mõtted; • järjestab teksti põhjal sündmused, määrab nende toimumise aja ja koha; • kirjeldab loetud tekstile tuginedes • tegelaste välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib nende omavahelisi suhteid, hindab nende käitumist, võrdleb iseennast mõne tegelasega; • arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhi- • sündmuste, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valides sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elust; • otsib teavet tundmatute sõnade kohta, teeb endale selgeks nende tähenduse. 	<p>jutustamine. Jutustamine piltteksti (foto, koomiks) põhjal. Fantaasialoo jutustamine.</p> <p><u>Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine</u></p> <p>Küsimuste koostamine: fakti- ja fantaasiaküsimused.</p> <p>Küsimustele vastamine tekstinäitega või oma sõnadega.</p> <p>Teksti kavastamine: kavapunktid väidete ja märksõnadena.</p> <p>Lõikude kesksete mõtete otsimine. Teksti teema sõnastamine.</p> <p>Arutlemine mõne teoses käsitletud teema üle.</p> <p>Oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine.</p> <p>Illustratiivsete näide</p> <p>te (nt iseloomulike detailide) otsimine tekstist.</p> <p>Esitatud</p> <p>väidete tõestamine oma elukogemuse ja tekstinäidete varal.</p> <p>Oma mõtete, tundmuste, lugemismuljete sõnastamine.</p> <p>Tundmatute sõnade tähenduse otsimine sõnaraamatust või teistest teabeallikatest, oma sõnavara rikastamine.</p> <p>Teose/loo kui terviku mõistmine</p>	<p>Keskkond ja jätkusuutlik areng. Kultuuriline identiteet.</p> <p>Teabekeskond. Tehnoloogia ja innovatsioon. Seotud kõigi ainetega.</p>
--	---	--

	<p>Sündmuste toimumise aja ja koha kindlaksmääramine.</p> <p>Sündmuste järjekord.</p> <p>Tegelaste probleemi leidmine ja sõnastamine.</p> <p>Teose sündmustiku ja tegelaste suhestamine (nt võrdlemine) enda ja ümbritsevaga. Pea- ja kõrvaltegelaste leidmine, tegelase muutumise, tegelastevaheliste suhete jälgimine, tegelaste iseloomustamine, käitumise põhjendamine.</p> <p>Tegelasrühmad. Tegelastevaheline konflikt, selle põhjused ja lahendamisteed.</p> <p>Loomamuinasjutu tüüptegelased.</p>	
<p>Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine</p> <ul style="list-style-type: none"> • tunneb ära ja kasutab enda loodud tekstides epiteete, võrdlusi ja algriimi; • seletab õpitud vanasõnade ja kõnekäändude tähendust; • mõtestab luuletuse tähenduse iseenda elamustele ja kogemustele tuginedes 	<p>Epiteedi ja võrdluse äratundmine ja kasutamine.</p> <p>Valmi mõistukõnest arusaamine. Koomilise leidmine tekstist.</p> <p>Riimide leidmine ja loomine. Luuletuse rütmi ja kõla tunnetamine. Algriimi leidmine rahvalauludest. Algriimi kasutamine oma tekstis. Luuleteksti tõlgendamine.</p>	<p>Väärtused ja kõlblus.</p> <p>Kultuuriline identiteet.</p> <p>Elukestev õpe.</p> <p>Seotud eesti keele, võõrkeele, kunsti, ühiskonnaõpetuse ja ajalooaga.</p>
<p>Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine</p>	<p>Rahvalaulu olemus. Loomamuinasjutu sisutunnused (lugu, tegelased, hea</p>	<p>Tehnoloogia ja innovatsioon.</p> <p>Kultuuriline identiteet.</p>

<ul style="list-style-type: none"> seletab oma sõnadega epiteedi, võrdluse, muistendi ja muinasjutu olemust 	võitlus kurjaga jne). Tekke- ja seletusmuistendi tunnused. Seiklusjutu tunnused. Teose teema. Probleemi olemus. Pea- ja kõrvaltegelane. Tegelastevahelise konflikti olemus. Luuletuse vorm: salm. Valmi tunnused. Koomiline ja mittekoormiline.	Seotud ajaloo (muinasajalugu ja - kultuur. Vanarahvakultuur. Kombed ja tavad); kunsti (rahvakunst); muusika (rahvalaul ja autorilaul, viis, rütm, esitus); eesti keele (silp, rõhk, vanad keelevormid, murded, kujundlik keelekasutus); geograafiaga (murdealane geograafiline paiknemine, tsivilisatsioon ja loodus).
Esitamine <ul style="list-style-type: none"> esitab peast luuletuse või rolliteksti, jälgides esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust. 	<u>Esitamine</u> Esitamise eesmärgistamine (miks, kellele ja mida?) Esitamiseks kohase sõnavara, tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine; õige hingamine ja kehahoid. Luuletteksti esitamine peast. Rollimäng, rollitekstiesitamine.	Elukestev õpe ja karjäär. Tervis ja ohutus. Tehnoloogia ja innovatsioon. Esinemine seotud kõigi ainetega.
Omalooming <ul style="list-style-type: none"> kirjutab erineva pikkusega eriliigilisi omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldava ja jutustava teksti. 	<u>Omalooming</u> Kirjeldamine: sõnavalik, oluliste ja iseloomulike tunnuste esitamine. Esemel, olendi, inimese, tegevuskoha, looduse, tunnete kirjeldamine. Jutustamine. Jutustuse ülesehitus.	Kultuuriline identiteet. Elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon Seotud eesti keele, kirjanduse, ajaloo, loodusõpetusega.

	<p>Ajalis-põhjuslik järgnevus tekstis. Sidus lausestus. Otsekõne jutustuses. Minavormis jutustamine. Õpilased kirjutavad lühemaid ja pikemaid omaloomingulisi töid, nt loomamuinasjutu, seiklus- või fantaasiajutu, tekke- või seletusmuistendi, loomtegelase, või kirjandusliku tegelase kirjelduse, ette antud riimide põhjal või iseseisvalt luuletuse, sündmustiku või tegelasega seotud kuulutuse, loole uue või jätkuva lõpu, kirja mõnele teose tegelasele või tegelaserühmale, algustähekordustega naljaloo, luuletuse põhjal samasisulise jutu või muud sellist.</p>	
--	---	--

16 Kirjandus 6.klass

ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU	LÕIMING
<ul style="list-style-type: none"> • on läbi lugenud vähemalt neli eakohast ja erižanrilist väärtkirjanduse hulka kuuluvat tervikteost (raamatut); • loeb eakohast erižanrilist kirjanduslikku teksti ladusalt ja 	<p><u>Lugemine</u> Eesmärgistatud ülelugemine. Oma lugemise jälgimine ja lugemisoskuse hindamine. Etteloetava teksti eesmärgistatud jälgimine.</p> <p>Huvipakkuva kirjandusteose leidmine ja</p>	<p>Funktsionaalse lugemisoskuse arendamine toimub kõikides õppeainetes.</p>

<p>mõtestatult, väärtustab lugemist;</p> <ul style="list-style-type: none"> tutvustab loetud kirjandusteose autorit, sisu ja tegelasi, kõneleb oma lugemismuljetest, -elamustest ja – kogemustest; 	<p>iseseisev lugemine. Loetud raamatu autori, sisu ja tegelaste tutvustamine klassikaaslastele.</p> <p>Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Soovitatud tervikteoste kodulugemine, ühisaruteluks vajalike ülesannete täitmine.</p>	
<ul style="list-style-type: none"> jutustab tekstilähedaselt kavapunktide järgi või märksõnade toel; jutustab mõttelt sidusa tervikliku ülesehitusega selgelt sõnastatud loo, tuginedes kirjanduslikule tekstile, tõsielusündmusele või omafantaasiale; piltteksti põhjal jasegitab selle sisu; 	<p>Jutustamine</p> <p>Tekstilähedane sündmustest jutustamine kavapunktide järgi. Tekstilähedane jutustamine märksõnade toel. Loo ümberjutustamine uute tegelaste ja sündmuste lisamisega. Iseendaga või kellegi teisega toimunud sündmusest või mälestuspildist jutustamine. Jutustamine piltteksti (foto, illustratsioon, karikatuur, koomiks) põhjal. Fantaasialoo jutustamine.</p> <p>Mõisted: <i>pilttekst</i></p>	<p>Jutustamisoskust kasutatakse paljudeteiste õppeainete (ajalugu, inimese-, loodusõpetus jne) tundides.</p>
<p><u>Teose/loo kui terviku mõistmist toetavad tegevused</u></p> <ul style="list-style-type: none"> vastab teksti põhjal koostatud küsimustele oma sõnadega või tekstinäitega; koostab teksti kohta sisukava, kasutades küsimusi, väiteid või märksõnu; leiab lõigu kesksed mõtted ja sõnastab peamõtte; 	<p><u>Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine</u></p> <p><u>Teose mõistmist toetavad tegevused</u></p> <p>Küsimustele vastamine tsitaadiga (tekstilõigu või fraasiga), teksti abil oma sõnadega, peast. Teksti kavastamine: kavapunktid küsi- ja väitlausetena, märksõnadena.</p> <p>Lõikude kesksete mõtete otsimine ja</p>	

<ul style="list-style-type: none"> • järjestab teksti põhjal sündmused, määrab nende toimumise aja ja koha; • kirjeldab loetud tekstile tuginedes tegelaste välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib nende omavahelisi suhteid, hindab nende käitumist, lähtudes üldtunnustatud moraalnormidest, võrdleb iseennast mõne tegelasega; 	<p>peamõtte sõnastamine. Teksti teema ja peamõtte sõnastamine.</p> <p>Arutlemine mõne teoses käsitletud teema üle. Oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine.</p> <p>Illustratiivsetena näidete (nt tsitaatide, iseloomulike detailide) otsimine tekstist. Detailide kirjeldamine.</p> <p>Esitatud väidete tõestamine oma elukogemuse ja tekstinäidete varal.</p> <p>Loetu põhjal järelduste tegemine.</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuse, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valides sobivaid <ul style="list-style-type: none"> • näiteid nii tekstist kui ka oma elust; <p>otsib teavet tundmatute sõnade kohta, teeb endale selgeks nende tähenduse;</p>	<p>Oma mõtete, tundmuse, lugemismuljete sõnastamine. Tundmatute sõnade tähenduse otsimine sõnaraamatust või teistest teabeallikatest, oma sõnavara rikastamine.</p> <p><i>Teose/loo kui terviku mõistmine</i> Sündmuse toimumise aja ja kohakindlaksmääramine. Sündmuse järjekord. Sündmuse põhjustagajärg-seosed.</p> <p>Minajutustaja kui loo edastaja. Tegelaste probleemi leidmine ja sõnastamine.</p> <p>Teose sündmustiku ja tegelaste suhestamine (nt võrdlemine) enda ja ümbritsevaga. Tegelase muutumise, tegelaste vaheliste suhete jälgimine, tegelaste iseloomustamine, käitumise põhjendamine. Tegelasrühmad. Tegelasvaheline konflikt, selle põhjused ja lahendamisteed.</p> <p>Looma- ja imemuinasjutu tüüptegelased.</p>	<p>Arutlemine, väitlemine toimub paljudes õppeainetes, kirjandustundi sobivad näiteks nii loodusõpetuse kui ka inimõpetuse tundides käsitletavate teemad.</p>
<p>Mõisted: <i>detail, idee (peamõte), konflikt,</i></p>	<p><i>Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse</i></p>	

<p><i>minajutustaja, probleem, sündmustik, teema, tegelane, tegevusaeg, tegevuskoht, tekstilõik, tsitaat, tüüptegelane</i></p> <ul style="list-style-type: none"> tunneb ära ja kasutab enda loodud tekstides epiteete ja võrdlusi; seletab õpitud vanasõnade ja kõnekäändude tähendust; mõtestab luuletuse tähenduse iseenda elamustele ja kogemustele tuginedes. 	<p><u><i>mõistmine</i></u> Epiteedi ja võrdluse äratundmine ja kasutamine. Lihtsamate sümbolite seletamine. Tegelaskõne varjatud tähenduse mõistmine. Kõnekäändude ja vanasõnade tähenduse seletamine, selle võrdlev ja eristav seostamine tänapäeva elu nähtustega. Riimide leidmine ja loomine. Luuletuse rütmi ja kõla tunnetamine. Luuleteksti tõlgendamine. Oma kujundliku väljendusoskuse hindamine ja arendamine. Mõisted: <i>epiteet, mõistukõne, riim, rütm, sümbol, võrdlus</i></p>	
<ul style="list-style-type: none"> seletab oma sõnadega epiteedi, võrdluse, muinasjutu, muistendi, kõnekäänu ja vanasõna olemust. <p>Mõisted: <i>ajalooline jutustus, animafilm, imemuinasjutt, hiiumuistend, kõnekäänd, päevik, vanasõna, vägilasmuistend</i></p>	<p><u><i>Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine</i></u></p> <p>Imemuinasjutu sisutunnused. Hiiu- ja vägilasmuistendi tunnused. Vanasõna ja kõnekäänu olemus. Ajaloolise jutustuse tunnused. Teose teema ja idee. Probleemi olemus. Tüüptegelane. Tegelastevahelise konflikti olemus. Luuletuse vorm: salm ja riim. Päevik kui ilukirjandusliku teose vorm. Animafilmi olemus.</p>	
<ul style="list-style-type: none"> esitab peast luuletuse, lühikese proosateksti, jälgides esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust. 	<p><u>Esitamine</u> Esitamise eesmärgistamine (miks,</p>	<p>Eesti keele tunnis tehakseka harjutusi sõnavara laiendamiseks.</p>

<p>Mõisted: <i>luule, proosa</i> Luuleteksti esitamine peast. Lühikese proosateksti esitamine (dialogi või monoloogina).</p>	<p>kellele ja mida?) Esitamiseks kohase sõnavara, tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine; õige hingamine ja kehahoid.</p>	<p>Esitluste koostamist õpitakse 5. klassi arvutiõpetuse tundides, vormistusnõuded korratakse üle 6. klassi eesti keele tundides.</p>
<p>kirjutab erineva pikkusega eriliigilisi omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldava jajutustava teksti.</p> <p>II kooliastme koondõpitulemused 6. klassi lõpetaja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • on lugenud eakohast erižanrilist väärtkirjandust, kujundab selle kaudu oma kõlbelisi tõekspidamisi ja arendab lugejaoskusi; 	<p><u>Omalooming</u> Kirjeldamine: sõnavalik, oluliste ja iseloomulike tunnuste esitamine. Kirjelduse ülesehitus: üldmulje, detailid, hinnang. Eseme, olendi, inimese, tegevuskoha, looduse, tunnete kirjeldamine. Autori suhtumine kirjeldatavasse ja selle väljendamine. Jutustamine. Jutustuse ülesehitus. Ajalis-põhjuslik järgnevus tekstis. Sidus lausestus. Otsekõne jutustuses. Minavormis jutustamine. Teemamapp tänapäeva kultuurinähtuste või kultuurilooliste isikute kohta. Teemamapi vorm (mapp, karp, CD vms), sisu ja vormistamine</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • väärtustab kirjandust kui oma rahvuskultuuri olulist osa ja erirahvaste kultuuri tutvustajat; • tõlgendab, analüüsib ja 	<p>Õpilased kirjutavad lühemaid ja pikemaid omaloomingulisi töid, nt imemuinasjutu, tõsielu- või fantaasiajutu, hiiu- või vägilasmuistendi, mälestusloo,</p>	

<p>mõistab teoses kujutatud lugu ja tegelassuhteid, elamusi ja väärtusi;</p> <ul style="list-style-type: none"> • mõistab ja aktsepteerib erinevaid seisukohti, mis kirjandusteost lugedes võivad tekkida; • jutustab teksti- või elamuspõhiselt ja arutleb teoses toimunu üle, väljendades end korrektselt; • kirjutab nii jutustavaid kui ka kirjeldavaid omaloomingulisi töid, väljendades ennast korrektselt; • kasutab vajaliku teabe hankimiseks eri allikaid, <p>sealhulgas sõnaraamatuid ja internetti.</p>	<p>kirjandusliku tegelase või looduskirjelduse, vanasõna(de) või kõnekäändude põhjal jutukese, etteantud riimide põhjal või iseseisvalt luuletuse, teose või kujuteldava tegelase päevikulehekülje, loo sündmustiku edasiarenduse, tegelastevahelise dialoogi, kirja mõnele teose tegelasele või tegelasarühmale, luuletuse põhjal samasisulise jutu või muud sellist.</p> <p>Mõisted: <i>jutustav tekst, kirjeldav tekst</i></p>	
---	---	--

III kooliastme kirjanduse õpitulemused

Põhikooli lõpetaja:

1. on lugenud eakohast erižanrilist väärtkirjandust, kujundanud selle kaudu oma kõlbelisi tõekspidamisi ning arendanud lugejaoskusi;
2. väärtustab kirjandust kui oma rahvuskultuuri olulist osa ja eri rahvaste kultuuri tutvustajat;
3. tõlgendab, analüüsib ning mõistab kirjandusteost kui erinevate lugude ja inimsuhete, elamuste ja väärtuste allikat ning erinevate seisukohtade peegeldajat;
4. mõistab ja aktsepteerib teose lugemisel tekkivate seisukohtade paljust, väärtustab erinevaid ideid ja kujutamisi viise;
5. väljendab end korrektselt suuliselt ja kirjalikult, jutustab kokkuvõtvalt teoses toimunud, arutleb teoses kujutatute üle ning kirjutab eriliigilisi omaloomingulisi töid;
6. kasutab vajaliku teabe hankimiseks eri allikaid, nii teatmeteoseid kui ka interneti. Lugemine

Põhikooli lõpetaja:

1. on läbi lugenud vähemalt kaksteist eakohast eri žanrisse kuuluvat väärtkirjandusteost (raamatut);
2. loeb kirjandusteksti ladusalt ja mõtestatult ning väärtustab lugemist;
3. tutvustab loetud raamatu autorit, sisu, tegelasi, probleeme ja sõnumit ning võrdleb teost mõne teise teosega.

Jutustamine

Põhikooli lõpetaja jutustab kokkuvõtvalt loetud teosest, järgides teksti sisu ja kompositsiooni.

Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine. Teose/loo kui terviku mõistmist toetavad tegevused

Põhikooli lõpetaja:

1. vastab teksti põhjal fakti-, järeldamis- ja analüüsiküsimustele;
2. kasutab esitatud väidete tõestamiseks tekstinäiteid ning tsitaate;
3. kirjeldab teoses kujutatud tegevusaega ja -kohta, määrab teose olulisemad sündmused ning arutleb põhjuse-tagajärje seoste üle
4. kirjeldab teksti põhjal tegelase välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib tegelaste suhteid, võrdleb ja hindab tegelasi, lähtudes humanistlikest ning demokraatlikest väärtustest;
5. arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valides sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elust;

- leiab teksti kesksed mõtted, sõnastab loetud teose teema, probleemi ja peamõtte ning kirjutab teksti põhjal kokkuvõtte;
- otsib teavet tundmatute sõnade kohta ning teeb endale selgeks nende tähenduse.

Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine

Põhikooli lõpetaja:

- tunneb ära ja kasutab tekstides epiteete, metafoore, isikustamist, võrdlusi ja algriimi;
- selgitab õpitud vanasõnade, kõnekäändude ja mõistatuste kujundlikkust ning tähendust;
- mõtestab luuletuse tähendust iseenda elamustele, kogemustele ja väärtustele tuginedes.
-

Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine

Põhikooli lõpetaja:

- eristab tekstinäidete põhjal rahvaluule lühivorme (kõnekäänd, vanasõna, mõistus), rahvalaulu (regilaul ja riimiline rahvalaul) ja rahvajutu (muinasjutu, muistendi) liike ning nimetab nende tunnuseid;
- seletab oma sõnadega eepika, lüürika, draamatika, eepose, romaani, jutustuse, novelli, ballaadi, valmi, haiku, vabavärsi, soneti, komöödia ja tragöödia olemust.

•

Esitamine

Põhikooli lõpetaja:

esitab peast luule-, proosa- või draamateksti, jälgides esituse ladusust, selgust ning tekstitäpsust;

Omalooming

Põhikooli lõpetaja:

- kirjutab tervikliku sisu ja ladusa sõnastusega kirjeldava (tegelase iseloomustus või miljöö kirjeldus) või jutustava (muinasjutu või muistendi) teksti;
- kirjutab kirjandusteose põhjal arutluselementidega kirjandi, väljendades oma seisukohti alusteksti näidete ja oma arvamuse järgi ning jälgides teksti sisu arusaadavust, stiili sobivust, korrektset vormistust ja õigekirja.

Terviklikult käsitletavat teosed III kooliastmes

Eduard Bornhöhe „Tasuja” või „Vürst Gabriel ehk Pirita kloostri viimsed päevad”, Oskar Luts „Kevade”, Sass Henno „Mina olin siin”, August Kitzberg „Libahunt”, Albert Kivikas „Nimed marmortahvlil”, Andrus Kivirähk „Rehepapp”, Lydia Koidula „Säärane mulk”, Jaan Kross „Väike Vipper”, Diana Leesalu „Mängult on päriselt”, Helga Nõu „Pea suu!“, „Tõmba uttu!“, „Kuues sõrm” vm noorsooromaan, Jüri Parijõgi „Teraspoiss”, Katrin Reimus „Haldjatants”, Anton Hansen Tammsaare „Kõrboja peremees”, Valev Uibopuu „Janu”, Aidi Vallik „Kuidas elad, Ann?” või „Mis teha, Ann?” või „Mis sinuga juhtus, Ann?”, Eduard Vilde „Pisuhänd”, „Külmale maale”; Paulo Coelho „Alkeemik”, Daniel Defoe „Robinson Crusoe”, William Golding „Kärbeste jumal”, George Orwell „Loomade farm”, Erich Maria Remarque „Läänerindel muutuseta”, Antoine de Saint-Exupéry „Väike prints”, Jerome David Salinger „Kuristik rukkis”, üks Terry Pratchettiromaan omal valikul, üks Agatha Christie’i või Arthur Conan Doyle’i romaan omal valikul; üks reisikiri omal valikul; vähemalt üks uudisproosateos omal valikul, üks vabalt valitud luulekogu igal aastal. Terviklikult käsitletavate teoste loend ei ole suletud ega ammendav, kirjandusõpetajal on vabadus valida nimetatute asemele või neile lisaks teisi teemakohaseid tekste ja teoseid, sh uudiskirjanduse hulgast. Rõhutades ainekava avatust kirjanduse valikule, on kultuuri järjepidevuse huvides siiski vaja tunda tüvitekste. Tervikkäsitluseks mõeldud teoste hulgast valib õpetaja igas klassis käsitlemiseks vähemalt neli. Õpetaja võib kirjandusteoseid valides arvestada õpilase eelistusi ning kultuurilis-rahvuslikku eripära.

Hindamine 7.-9. klassis

- Õpilane on lugenud igal õppeaastal läbi vähemalt 4 klassikasse kuuluvat kirjandusteost (tüviteksti)
- Omandanud vastava klassi kirjandusmõisted
- Teinud ära nii suulised kui kirjalikud õppeülesanded
- Saavutanud vastava klassi õpitulemused
- Hindamiskriteeriumid kirjalike testide puhul:

90-100% - „5“   75-89% - „4“   50-74% - „3“   20-49% - „2“   0-19% - „1“

! – töö on tegemata, see tuleb järele teha 10 päeva jooksul. Kui õpilane ei pea kokkulepitud tähtajast kinni, hinnatakse teadmised hindegaga „1“.

Suuliste vastuste puhul hinnatakse jutustamise ladusust, arutlemisoskust, järelduste tegemise oskust, ilmekust.

17 Kirjandus 7. klass

<u>ÕPITULEMUSED</u>	<u>ÕPPESISU</u>	<u>LÕIMING</u>
<ul style="list-style-type: none"> • on läbi lugenud vähemalt neli eakohast ja erižanrilist väärtkirjanduse hulka kuuluvat tervikteost (raamatut); • loeb eakohast erižanrilist • kirjanduslikku teksti ladusalt ja mõtestatult, väärtustab lugemist; • tutvustab loetud raamatu autorit, sisu, tegelasi, probleeme ja sõnumit. 	<p><u>Lugemine</u> Lugemise iseseisev eesmärgistamine. Kiire ja aeglane lugemine, ülelibisev ja süvenenud lugemine. Eesmärgistatud ülelugemine. Oma lugemise analüüs ja lugemisoscuse hindamine. Etteloetava teksti eesmärgistatud jälgimine. Huvipakkuva kirjanduse leidmine ja iseseisev lugemine. Loetud raamatu autori, sisu, tegelaste, probleemide ja sõnumi tutvustamine klassikaaslastele. Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Soovitatud tervikteoste kodulugemine, ühisaruteluks vajalike ülesannete täitmine.</p>	<p>Funktsionaalse lugemisoscuse arendamine toimub kõikides õppeainetes.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • jutustab kokkuvõtvalt loetud teosest, järgides teksti sisu ja kompositsiooni 	<p><u>Jutustamine</u> Tekstilähedane jutustamine märksõnade toel. Loo jutustamine: jutustamine teksti kompositsioonist lähtuvalt, jutustades tsitaatide kasutamine, kokkuvõtlik</p>	<p>Sündmuste kajastamine kõikide õppeainete tundides, oma kunstiteoste tutvustamine jne.</p> <p>Jutustava teksti kirjutamine eesti keele</p>

	<p>jutustamine faabula ja/või süžee järgi. Teose lugemise ajal ja/või järel tekkinud kujutluspildist jutustamine.</p>	<p>tunnis. Arutluse kirjutamine.</p>
<ul style="list-style-type: none"> vastab teksti põhjal fakti- ja järeldamis- ja analüüsiküsimustele; kasutab esitatud väidete tõestamiseks tekstinäiteid ja tsitaate; kirjeldab teoses kujutatud tegevusaega ja -kohta, määratleb teose olulisemad sündmused; kirjeldab teksti põhjal tegelase välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib tegelaste omavahelisi suhteid, võrdleb tegelasi; arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide üle; leiab teksti keskset mõtet, sõnastab loetud teose teema ja peamõtte, kirjutab teksti põhjal 	<p><u>Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine</u></p> <p><i>Teose mõistmist toetavad tegevused</i></p> <p>Küsimuste koostamine: fakti-, järeldamis-, analüüsi- ja fantaasiaküsimused. Küsimustele vastamine tsitaadiga või teksti toel omasõnadega. Teksti kavastamine: kavapunktid väitlausete ja märksõnadena. Teksti kesksete mõtete leidmine. Teose teema ja peamõtte sõnastamine. Kokkuvõtte kirjutamine.</p> <p>Arutlemine mõnel teoses käsitletud teemal. Teose sõnumi mõistmine ja sõnastamine. Oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine. Esitatud väidete tõestamine oma elukogemuse ja teksti näidete varal.</p>	<p>Ajalugu: Väitlemine, näitlikustamine, järeldamine. Veebisõnastiku kasutamine ka teistes õppeainetes.</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Teab kirjanduslikke mõisteid ja oskab neid seostada kirjandusteosega. Mõisted: <i>idee (peamõte), konflikt, miljöö, probleem, prototüüp, sündmustik, teema, tegelane, tegevusaeg, tegevuskoht, tsitaat, tüüptegelane</i> • tunneb ära ja kasutab endaloodud tekstides epiteete, metafoore, isikustamist, ja võrdlusi; • selgitab õpitud vanasõnade, kõnekäändude ja mõistatuste kujundlikkust ja 	<p>lahendus. Pöördeliste sündmuste leidmine.</p> <p>Ajaloosündmuste ja kirjandusteoses kujutatu seostamine. Ajastule iseloomuliku ainese leidmine teosest.</p> <p><u>Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine</u></p> <p>Kõnekäändude ja vanasõnade tähenduste seletamine. Võrdlus ja metafoor kõnekäändudes. Mõistatuse kui sõnalise peitepildi äraarvamine ja loomine.</p> <p>Epiteedi, võrdluse, metafoori, isikustamise ja korduse tundmine ja kasutamine. Sümbolite seletamine. Allegooria mõistmine. Piltluule kui piltkujundi tõlgendamine. Luuleteksti tõlgendamine. Oma kujundliku väljendusoskuse hindamine ja arendamine.</p> <p>Mõisted: <i>allegooria, epiteet, isikustamine, metafoor, kordus, sümbol, võrdlus</i></p> <p><u>Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine</u> Rahvaluule</p>	<p>Luuletekstide illustreerimine, muusikalise tausta valimine.</p> <p>Rahvalaulude laulmine muusikaõpetuses.</p> <p>Muistendite ja pajatustega tutvumine ajaloos.</p> <p>Rahvuslike mustrite kujundamine ja joonistamine kunstiõpetuses.</p> <p>Rahvuslike mustrite kasutamine tööõpetuses.</p> <p>Vaadatud etendusele retsensiooni kirjutamine.</p>
--	--	--

<p>tähendust;</p> <ul style="list-style-type: none"> • mõtestab luuletuse tähenduse iseenda elamustele, kogemustele ja väärtustele tuginedes. • eristab tekstinäidete põhjal rahvaluule lühivorme (kõnekäänd, vanasõna, mõistatus), rahvalaulu (regilaul ja riimiline rahvalaul) ja rahvajutu (muinasjutt, muistend) liike, nimetab nende tunnuseid; • seletab oma sõnadega eepose ja jutustuse, valmi ja ballaadi ning komöödia olemust. • Mõistete omandamine. <p>Mõisted: <i>eepos, jutustus, komöödia, kõnekäänd, lüürika, monoloog, motiiv, muinasjutt,</i></p>	<p>liigid ja alaliigid. Regilaul ja riimiline rahvalaul. Muinasjutu tunnused (kujund, sümbol, sõnum). Muinasjutu vormitunnused, kompositsioon ja rändmotiivid.</p> <p>Koha- ja ajaloolise muistendi tunnused. Usundilise muistendi tunnused. Naljandi ja anekdoodi tunnused. Puändi olemus. Kõnekäänd ja vanasõna olemus. Mõistatuse olemus. Ilukirjanduse põhiliigid. Eepika, lüürika, draamatika tunnused. Eepose ja jutustuse tunnused. Seiklusromaanide tunnused. Robinsonaadi ja utoopia tunnused.</p> <p>Luule vorm: värss, stroof. Piltluule. Valmi ja ballaadi tunnused. Motiivi olemus.</p> <p>Komöödia tunnused. Draamatika mõisted: monoloog, dialoog, remark, repliik.</p>	
---	--	--

<p><i>muistend, mõistatus, naljand, piltluule, regilaul, remark, repliik, riimiline rahvalaul, robinsonaad, seiklusromaan, stroof, utoopia, valm, vanasõna, värss</i></p>		
<ul style="list-style-type: none"> • Lühinäidendi lavastamine ja ettekandmine. • esitab peast luule- või proosateksti, jälgides esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust. 	<p><u>Esitamine</u> Esitamise eesmärgistamine (miks, kellele ja mida?) Esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust; esitamiseks kohase sõnavara, tempo, hääletugevuse valimine; korrektne kehahoid, hingamine ja diktsioon. Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele, kasutades illustreerivaid katkendeid. Luuleteksti esitamine peast. Lühikese proosateksti esitamine (dialoogi või monoloogina).</p>	<p>Näidendi lavastamise aastal: näidendi ettevalmistamisprotsess –tööõpetus, arvutiõpetus jne.</p> <p>Kuulutuse ja kava kujundamine kunstiõpetuses.</p> <p>Lavakujunduse jakostüümikavandi joonistamine kunstiõpetuse tunnis.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • kirjutab tervikliku sisu ja ladusa sõnastusega kirjeldava (tegelase iseloomustus või miljöo kirjeldus) või jutustava (muinasjutu või muistendi)teksti; • kirjutab kirjandusteose põhjal arutluselementidega 	<p><u>Omalooming</u> Õpilased kirjutavad lühemaid ja pikemaid omaloomingulisi töid: koha- või ajaloolise muistendi, valmi või allegoorilise loo, rahvalaulu, naljandi, mõistatusi, kõnekäändude põhjal naljaloo, seiklusjutu, piltluuletuse, kirja ühelt tegelaselt teisele,</p>	<p>Omaloominguliste tööde illustreerimine, vormistamine arvuti abil.</p>

<p>kirjandi, väljendades oma seisukohti alusteksti näidete ja oma arvamuse abil ning jälgides teksti sisu arusaadavust, stiili sobivust, korrektset vormistust ja õigekirja.</p>	<p>tegelasele tegevusjuhendi, tekstis toimunud sündmuste eelloo, loo muudetud vaatepunktiga, puänteeritud loo, erinevate teoste peategelaste võrdluse, vaadatud filmi põhjal ühelauselise või pikema kokkuvõtte või soovituselise või muud sellist.</p> <p>Omaloomingulised tööd (nt teemamapid) tänapäeva kultuurinähtuste ja kultuurilooliste isikute kohta.</p>	
--	--	--

•

ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU	LÕIMING
<ul style="list-style-type: none"> • on läbi lugenud vähemalt neli eakohast ja erižanrilist väärtkirjanduse hulka kuuluvat tervikteost (raamatut); • loeb eakohast erižanrilist • kirjanduslikku teksti ladusalt ja mõtestatult, väärtustab lugemist; • tutvustab loetud raamatu autorit, sisu, tegelasi, probleeme ja sõnumit ning võrdleb teost mõnetise teosega 	<p><u>Lugemine</u> Erinevate lugemistehnikate valdamine. Oma lugemise analüüs ja lugemisoskuse hindamine. Etteloetava teksti eesmärgistatud jälgimine.</p> <p>Huvipakkuva kirjanduse leidmine ja iseseisev lugemine. Loetud raamatu autori, sisu, tegelaste, probleemide ja sõnumi tutvustamine klassikaaslastele, teose võrdlemine mõne teise teosega. Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele.</p> <p>Soovitatud tervikteoste kodulugemine, ühisaruteluks vajalike ülesannete täitmine.</p>	<p>Funktsionaalse lugemisoskuse arendamine toimub kõikides õppeainetes.</p> <p>Koostöö raamatukoguga</p>
<ul style="list-style-type: none"> • jutustab kokkuvõtvalt loetud teosest, järgides teksti sisu ja kompositsiooni 	<p><u>Jutustamine</u> Loo jutustamine: jutustades tegevuse aja ja koha muutmine, uute tegelaste ja sündmuste ja/või erinevat liiki lõppude lisamine, eri vaatepunktist jutustamine, jutustades tsitaatide</p>	<p>Võimalusel ühistunnid ajaloo, kunstiõpetuse või muusikaga.</p>

	<p>kasutamine, kokkuvõtlik jutustamine faabula ja/või süžee järgi.</p> <p>Teose lugemise ajal ja/või järel tekkinud kujutluspildist jutustamine.</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • vastab teksti põhjal fakti-,järeldamis- ja analüüsiküsimustele; • kasutab esitatud väidete tõestamiseks tekstinäiteid ja tsitaate; • kirjeldab teoses kujutatud tegevusaega ja -kohta, määratleb teose olulisemad sündmused, arutleb põhjustagajärg-seoste üle; • kirjeldab teksti põhjal tegelase välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib tegelaste omavahelisi suhteid, võrdleb ja hindab tegelasi, lähtudes humanistlikest ja demokraatlikest väärtustest; • arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nendeprobleemide ja 	<p><u>Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine</u> <u>Teose mõistmist toetavad tegevused</u></p> <p>Küsimuste koostamine: fakti-, järeldamis-, analüüsi- ja hindamisküsimused. Küsimustele vastamine tsitaadiga, teksti toel oma sõnadega või oma arvamusega, toetumata tekstile.</p> <p>Teksti kesksete mõtete leidmine. Teose teema ja peamõtte sõnastamine. Kokkuvõtte kirjutamine.</p> <p>Arutlemine mõnel teoses käsitletud teemal. Autori hoiaku ja teose sõnumi mõistmine ja sõnastamine. Oma arvamuse sõnastamine, põhjendamine ja kaitsmine. Probleemi olemuse-põhjuse-tagajärje-lahenduse seoste üle</p>	

<p>väärtushoiakute üle, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valides sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elust;</p> <ul style="list-style-type: none"> • leiab teksti kesksed mõtted, sõnastab loetud teose teema, probleemi ja peamõtte, kirjutab teksti põhjal kokkuvõtte; • otsib teavet tundmatute sõnade kohta, teeb endale selgeks nende tähenduse. 	<p>arutlemine. Loetu põhjal järelduste tegemine. Esitatud väidete tõestamine oma elukogemuse ja tekstinäidete varal. Illustratiivsete näidete leidmine tekstist: tsitaatide otsimine ja valimine, tähenduse kommenteerimine ja valiku põhjendamine.</p> <p>Tundmatute sõnade tähenduse otsimine sõnaraamatust või teistest teabeallikatest, oma sõnavara rikastamine.</p> <p><u><i>Teose/loo kui terviku mõistmine</i></u> Tegelase analüüs: bioloogiline, psühholoogiline ja sotsiaalne aspekt. Muutuv ja muutumatu tegelane. Teose käigus tegelasega toimunud muutuste leidmine. Tegelase suhe iseendaga, teiste tegelastega, ümbritseva maailmaga. Tegelase sisekonflikti äratundmine.</p> <p>Tegelastevahelise põhikonflikti leidmine ja sõnastamine, suhete analüüs. Tegelaste tegevusmotiivide</p>	<p>Eneseanalüüs</p> <p>Tsitaadi vormistamine eesti keeles.</p>
--	--	--

<ul style="list-style-type: none"> • Mõistete omandamine: <i>idee (peamõte), kompositsioon, konflikt, miljö, probleem, sündmustik, teema, tegelane, tegevusaeg, tegevuskoht, tsitaat, tüüptegelane</i> • tunneb ära ja kasutab enda loodud tekstides epiteete, metafoore, isikustamist, võrdlusi ja algriimi; • selgitab õpitud vanasõnade ja kõnekäändude kujundlikkust ja tähendust • mõtestab luuletuse tähenduse iseenda elamustele, kogemustele ja väärtustele tuginedes; • oskab kasutada sobivat stiili 	<p>selgitamine, käitumise põhjuste analüüsimine. Tegelasrühmade vaheline konflikt ja konflikti gradatsioon. Erinevate teoste peategelaste võrdlemine. Kirjanduse tüüptegelasi. Sündmuste toimumise aja ja koha kindlaks määramine. Miljö kirjeldamine. Tegevuse pingestumine, kulminatsioon ja lahendus. Pöördeliste sündmuste leidmine. Sündmuste põhjus-tagajärg-seoste leidmine. Ajaloosündmuste ja kirjandusteoses kujutatu seostamine. Ajastule iseloomuliku ainese leidmine teosest.</p> <p>Tekstist filmilike episoodide leidmine. Filmi ja kirjandusteose võrdlemine.</p> <p><u>Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine</u></p> <p>Kõnekäändude ja vanasõnade tähenduste seletamine. Võrdlus- ja metafoorkõnekäändudes. Mõttekorduste leidmine</p>	<p>Sama teemat käsitletakse ka eesti keele tunnis.</p> <p>Kasutatakse teadus- ja aimekirjanduse tekste, mis hõlmavad geograafiat, bioloogiat, füüsikat jne.</p> <p>Lõiming muusikaõpetusega, muusikalise tausta kujundamine luuletustele, dramatiseeringutele.</p>
---	--	--

<p>erinevate kirjutiste puhul.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mõistete omandamine: <i>epiteet, isikustamine, koomika, metafoor, kordus, piltluule, retooriline hüüatus, retooriline küsimus, stiil, sümbol, võrdlus</i> <ul style="list-style-type: none"> • Tunneb teose kompositsioonelemente. • Kirjutab novelli. • Seletab oma sõnadega eepika, lüürika ja dramaatika, romaani, ja novelli, haiku ja vabavärsi ning tragöödia olemust; • tunneb ära ja kasutab endaloodud tekstides epiteete, metafoore, isikustamist, võrdlusi jaalgrimi; • selgitab õpitud vanasõnade ja kõnekäändude kujundlikkust ja tähendust; 	<p>regilaulust. Rahvalaulu elementide leidmine autoriluulest.</p> <p>Epiteedi, võrdluse, metafoori, isikustamise, korduse, retoorilise küsimuse ja hüüatuse tundmine ja kasutamine. Sümbolite seletamine. Sõna-, karakteri- ja situatsioonikoomika leidmine.</p> <p>Luuleteksti tõlgendamine. Teose stiililise eripära kirjeldamine. Oma kujundliku väljendusoskuse hindamine ja arendamine. <u>Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine</u> Müüdi tunnused. Tänapäeva folkloor ehk poploor.</p> <p>Teksti kompositsioonelemendid: sissejuhatus, sõlmitus, teema arendus, kulminatsioon, lõpplahendus. Muutuv ja muutumatu tegelane.</p> <p>Ilukirjanduse põhiliigid: eepika, lüürika, dramaatika tunnused. Romaani (erinevad liigid) ja novelli tunnused.</p>	<p>Proosateksti dramatiseerimine, lühinäidendi või stseenidelavastamine või rollimäng.</p> <p>PowerPoint esitlusi tuleb koostada paljudes teisteski õppeainetes.</p>
---	---	--

<ul style="list-style-type: none"> • mõtestab luuletuse tähenduse iseenda elamustele, kogemustele ja väärtustele tuginedes; • seletab oma sõnadega eepika, lüürika ja draamatika, romaani, janovelli, haiku ja vabavärsi ning tragöödia olemust. • Teab mõisteid: <i>detektiivromaan, dialoog, draamatika, dramatiseering, eepika, eepos, ekraniseering, haiku, intriig, jutustus, kompositsioon, kulminatsioon, lavastus, lüürika, monoloog, motiiv, müüt, novell, poploor, puänt, reisikiri, remark, repliik, romaan, sonett, stroof, stseen, tragöödia, ulmeromaan, vabavärs</i> • esitab peast luule- või draamateksti, jälgides esituse ladusust, selgust ja 	<p>Ulme- ja detektiivromaanide tunnused. Reisikirja olemus.</p> <p>Luule vorm: värss, stroof. Oodi, haiku ja vabavärsilise luule tunnused. Motiivi olemus.</p> <p>Tragöödia tunnused. Draamatika mõisted: monoloog, dialoog, vaatus, stseen, remark, repliik. Intriiigi olemus. Kirjandusteose dramatiseering. Lavastus ja selle valmimine.</p> <p>Filmikunsti väljendusvahendid: pilt ja sõna, kaader filmis. Kirjandusteose ekraniseering.</p> <p><u>Esitamine</u> Esitamise eesmärgistamine (miks, kellele ja mida?). Esituse ladusus, selgus ja tekstitäpsus; esitamiseks kohase sõnavara, tempo, hääletugevuse valimine; korrektne kehahoid, hingamine ja diktsioon. Silmside hoidmine kuulaja-</p>	
---	---	--

<p>tekstitäpsust;</p> <ul style="list-style-type: none"> koostab ja esitab kirjandusteost tutvustava ettekande; kirjutab retsensiooni 	<p>vaatajaga. Miimika ja žestikulatsiooni jälgimine. Luuleteksti esitamine peast. Draamateksti esitamine ositi. Instseneeringu esitamine.</p> <p>Kirjandusteost tutvustava ettekande koostamine ja esitamine.</p>	
<ul style="list-style-type: none"> kirjutab tervikliku sisu ja ladusa sõnastusega kirjeldava (tegelase iseloomustus või miljö kirjeldus) või jutustava (muinasjutu või muistendi) teksti; kirjutab kirjandusteose põhjal arutluselementidega kirjandi, väljendades oma seisukohti alusteksti näidete ja oma arvamuse abil ning jälgides tekstisisu arusaadavust, stiili sobivust, korrektset vormistust ja õigekirja. 	<p><u>Omalooming</u></p> <p>Õpilased kirjutavad lühemaid ja pikemaid omaloomingulisi töid: ulme- või detektiivjutu, haiku või vabavärsilise luuletuse, näidendi, proosa- või luuleteksti dramatiseeringu, tegelase monoloogi, tegelase eluloo, tegelase seletuskirja, muudetud žanris teksti (nt luuletuse põhjal kuulutuse, uudisest jutustuse), lisatud repliikidega teksti, mina- vormisloo, detailide abil laiendatud loo, võrdluste- ja metafooriderikka teksti, loo ühest ja samast sündmusest traagilises ja koomilises võtmes, kirja teose autorile, teostest valitud ja kommenteeritud tsitaatide</p>	<p>Kirjandus on lahutamatu osa eesti keelest.</p>

	<p>kogumiku, tsitaadi (moto) alusel kirjandi, või muud sellist.</p> <p>Omaloomingulised tööd (nt teemamapid) tänapäeva kultuurinähtuste ja kultuurilooliste isikute kohta.</p>	
--	--	--

19 Kirjandus 9.klass

ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU	LÕIMING
<ul style="list-style-type: none"> • on läbi lugenud vähemalt neli eakohast ja erižanrilist väärtkirjanduse hulka kuuluvat tervikteost (raamatut); • loeb eakohast erižanrilist kirjanduslikku teksti ladusalt ja mõtestatult, väärtustab lugemist; <ul style="list-style-type: none"> • tutvustab loetud raamatu autorit, sisu, tegelasi, probleeme ja sõnumit ning võrdleb teost mõne teise teosega; • jutustab kokkuvõtvalt loetud teosest, järgides teksti sisu ja kompositsiooni; 	<p><u>Lugemine</u> Erinevate lugemistehnikate valdamine. Analüüs ja oma lugemisoscuse hindamine. Huvipakkuva kirjanduse leidmine ja iseseisev lugemine. Loetud raamatu autori, sisu, tegelaste, probleemide ja sõnumi tutvustamine klassikaaslastele, teose võrdlemine mõne teise teosega. Lugemissoovituste jagamine. Soovitatud tervikteoste kodulugemine, ühisaruteluks vajalike ülesannete täitmine.</p> <p><u>Jutustamine</u> Loo jutustamine: jutustamine teksti kompositsioonist lähtuvalt, jutustades tegevuse aja ja koha muutmine, uute tegelaste ja sündmuste ja/või erinevat liiki lõppude lisamine, eri vaatepunktist jutustamine, jutustades tsitaatide kasutamine, kokkuvõtlik jutustamine faabula ja/või süžee järgi. Tutvumine elektroonilise meedia (raadio, televisioon, internet) erinevate jutustamisviisidega.</p>	<p>Erinevate arutlusteemade puhul toimub eeltöömaterjali kogumiseks paljudes õppeainetes, nt keskkonnakaitse teema geograafiatunnis.</p> <p>Jutustamisoscust arendatakse kõikides õppeainetes.</p>
<i>Teose/loo kui terviku mõistmist</i>	<u>Teksti tõlgendamine, analüüs ja</u>	Arutlemine, väitlemine teistes õppeainetes.

<p><u>toetavad tegevused</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • vastab teksti põhjal fakti-, järeldamis- ja analüüsiküsimustele; • kasutab esitatud väidete tõestamiseks tekstinäiteid ja tsitaate; • kirjeldab teoses kujutatud tegevusaega ja -kohta, määratleb teose olulisemad sündmused, arutleb põhjustagajärg-seoste üle; • kirjeldab teksti põhjal tegelase välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib tegelaste omavahelisi suhteid, võrdleb ja hindab tegelasi, lähtudes humanistlikest ja demokraatlikest väärtustest; • arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle, avaldab ja põhjendab oma arvamust <p>Mõisted: <i>idee (peamõte), kompositsioon, konflikt, miljöö, probleem, sündmustik, teema, tegelane, tegevusaeg, tegevuskoht, tsitaat, tüüptegelane</i></p>	<p><u>mõistmine</u></p> <p><u>Teose mõistmist toetavad tegevused</u></p> <p>Küsimuste koostamine: fakti-, järeldamis-, analüüsi- ja hindamisküsimused. Küsimustele vastamine tsitaadiga, teksti toel oma sõnadega või oma arvamusega, toetumata tekstile.</p> <p>Teksti kesksete mõtete leidmine. Teose teema ja peamõtte sõnastamine.</p> <p>Konspekti koostamine.</p> <p>Arutlemine mõnel teoses käsitletud teemal. Autori hoiaku ja teose sõnumi mõistmine ja sõnastamine. Oma arvamuse sõnastamine, põhjendamine ja kaitsmine. Esitatud väidete tõestamine oma elukogemuse ja tekstinäidete varal.</p> <p>Sündmuste toimumise aja ja koha kindlaks määramine. Miljöö kirjeldamine. Tegevuse pingestumine, kulminatsioon ja lahendus. Pöördeliste sündmuste leidmine.</p> <p>Teose rütm: ellipsi täitmine. Sündmuste põhjustagajärg-seoste leidmine.</p> <p>Ajaloo-sündmuste ja kirjandusteoses kujutatu seostamine. Ajastule iseloomuliku ainese leidmine teosest.</p> <p>Eesti aja- ja kultuuriloo seostamine.</p> <p>Teksti aja- või kultuuriloolise tähenduse uurimine.</p>	<p>Kasutatakse teadus- ja aimekirjanduse tekste, mis hõlmavad geograafiat, bioloogiat, füüsikat jne.</p> <p>Kirjandusteadmised seostatakse ajaloos varem õpituga. Tsitaatide kasutamine eesti keele, ajaloo-, ühiskonnaõpetuse ja inglise keele tundides kirjutatavates esseedes.</p> <p>Luuleteksti tõlgendamine läbi kunsti ja muusika.</p>
---	--	---

<p>• tunneb ära ja kasutab enda loodud tekstides epiteete, metafoore, isikustamist, võrdlusi ja algriimi;</p> <p>• mõtestab luuletuse tähenduse iseenda elamustele, kogemustele ja väärtustele tuginedes;</p> <p>Mõistete omandamine. Mõisted: <i>allegooria, alltekst, ellips, epiteet, inversioon, isikustamine, koomika, metafoor, kordus, retooriline hüüatus, retooriline küsimus, stiil, sümbol, võrdlus</i></p> <p>• seletab oma sõnadega eepika, lüürika, draamatika, eepose, romaani, jutustuse, novelli, ballaadi, haiku, vabavärsi, soneti, komöödia ja tragöödia olemust;</p> <p>Mõisted: <i>arvustus, draama, draamatika, eepika, eepos, haiku, jutustus, lüürika, novell, riimiskeem, romaan, sonett, stroof,</i></p>	<p><u><i>Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine</i></u></p> <p>Epiteedi, võrdluse, metafoori, isikustamise, korduse, retoorilise küsimuse ja hüüatuse, ellipsi ja inversiooni tundmine ja kasutamine. Sümbolite seletamine. Allegooria ja allteksti mõistmine. Sõna-, karakteri- ja situatsioonikoomika leidmine.</p> <p>Luuleteksti tõlgendamine. Autori keelekasutuse omapära leidmine. Teose stiililise eripära kirjeldamine. Oma kujundliku väljendusoskuse hindamine ja arendamine</p> <p><u><i>Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine</i></u></p> <p>Ilukirjanduse põhiliigid: eepika, lüürika, draamatika tunnused.</p> <p>Eepose, romaani (erinevad liigid), jutustuse, novelli, miniatuuri tunnused. Luule vorm: värss, stroof, erinevad riimiskeemid. Oodi, ballaadi, soneti, haiku ja vabavärsilise luule tunnused. Komöödia, tragöödia ja draama tunnused. Arvustuse olemus. Mõisted: arvustus, draama, draamatika, eepika, eepos, haiku, jutustus, lüürika, novell,</p>	<p>Sümbolite kasutamine kunstiopetuses, käsitöös.</p> <p>Reisikirjad geograafiatunnis.</p> <p>Kangelaseeposed ja müüdid ajalootunnis.</p>
---	--	---

<p><i>tragöödia, vabavärss</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • koostab ja esitab teost või kirjanikku tutvustava ettekande või esitluse 	<p>riimiskeem, romaan, sonett, stroof, tragöödia, vabavärss</p> <p><u>Esitamine</u> Esitamise eesmärgistamine (miks, kellele ja mida?). Esituse ladusus, selgus ja tekstitäpsus; esitamiseks kohase sõnavara, tempo, hääletugevuse valimine; korrektne kehahoid, hingamine ja diktsioon. Silmside hoidmine kuulaja-vaatajaga. Miimika ja žestikulatsiooni jälgimine. Teost tutvustava ettekande koostamine ja esitamine.</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • kirjutab tervikliku sisu ja ladusa sõnastusega kirjeldava (tegelase iseloomustus või miljö kirjeldus) või jutustava (muinasjutu või muistendi) teksti; • kirjutab kirjandusteose põhjal arutlus-elementidega kirjandi, väljendades oma seisukohti alusteksti näidete ja oma arvamuse abil ning jälgides teksti sisu arusaadavust, stiili sobivust, korrektset vormistust ja õigekirja <p>Mõiste: <i>arutlev tekst</i></p>	<p><u>Omalooming</u> Õpilased kirjutavad lühemaid ja pikemaid omaloomingulisi töid: regilaulu, kujundirikka luuletuse või miniatuuri, tegelase iseloomustuse või CV, tegelaste juhtlauseid, teise ajastusse paigutatud tegevustikuga loo, miljö kirjelduse, kirjandusteose probleemidest lähtuva arutluse, alustekstile sisulise vastandteksti, teatrietenduse, filmi või kirjandusteose arvustuse vms. Omaloomingulised tööd (nt lühiuurimused) tänapäeva kultuurinähtuste ja kultuurilooliste isikute kohta.</p>	<p>Kirjandiõpetuse osa kordamine, arutleva kirjandi ülesehituse õppimine toimub nii eesti keele kui ka kirjanduse tunnis.</p> <p>Avalduse ja CV kirjutamine karjääriõpetuse raames.</p>